

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 28 OCTOBER 1925

No. 513

INHOUD.

	Blz.
DE OPWEKKING VAN ELECTRISCHE ENERGIE IN DE PROVINCIE LIMBURG I door <i>Ir. N. H. M. Doppler</i>	944
Verbindendverklaring van Collectieve Arbeidsovereenkomsten door <i>M. A. Jacobson</i>	946
De Noorsche Kroon door <i>Mr. C. J. de Vriese</i>	947
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het Duitsch-Russische handelsverdrag door <i>Dr. H. von Eckardt</i>	949
AANTEKENINGEN:	
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam	951
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië	951
De Lire	952
Provinciale- en Gemeenteleeningen	953
MAANDCIJFERS:	
Postchèque en Girodienst	955
Rijkspostspaarbanc	955
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	955—962
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom;*

Prof. Mr. H. R. Ribbius.

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

27 OCTOBER 1925.

De geldmarkt bleef deze week vast. Het aanbod van geld was gering en kromp nog in, nadat de uitslag van de inschrijving op het schatkistpapier was bekend geworden. Op de aangeboden 65 miljoen gulden werd in het geheel ingeschreven voor slechts f 54.617.000. Hiervan werden toegewezen f 20.920.000 driemaands promessen à f 991,10 of $3\frac{7}{16}$ pCt., f 14.050.000 zesmaands promessen à f 981,25 of $3\frac{11}{16}$ pCt. en f 16.452.000 biljetten à f 1000,05 of circa 4 pCt. Deze prijzen waren niet onaanzienlijk hooger dan de taxatie. Het gevolg was, dat het aanbod van geld voor particulier disconto bijna geheel ophield. Wissels met drie handteekeningen konden slechts voor het officieele tarief plaatsing vinden en voor wissels met twee handteekeningen moest meestal $\frac{1}{16}$ of $\frac{1}{8}$ pCt. meer toegestaan worden. Ook de prolongatierente was

hooger; voorbijgaand werd zelfs 4 pCt. genoteerd.

* * *

De balans van De Nederlandsche Bank onderging deze week weinig verandering. De post binnenlandse wissels daalde van f 90,9 miljoen tot f 90,1 miljoen. Het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen blijkt met f 2 miljoen te zijn afgenomen. De beleeningen liepen van f 129 miljoen tot f 126,4 miljoen terug.

Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 2,8 miljoen. De zilvervoorraad der Bank vertoont een vermeerdering van een goede f 350.000. De post papier op het buitenland bleef vrijwel op dezelfde hoogte, terwijl de diverse rekeningen onder het actief een vermindering van f 200.000 te zien gaven.

De biljettencirculatie daalde van f 887 miljoen tot f 881,3 miljoen. De rekeningcourant-saldi van anderen verminderden met f 100.000. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 1,6 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 48.

* * *

De stemming voor Fransche francs onderging aanvankelijk weinig verandering. Donderdag trad echter weder een wankeling in en een daarop intredende onafgebroken daling bracht den koers gisteren bij de opening op 9,93. Toen achtte de Fransche regeering blijkbaar ingrijpen onafwijsbaar en een tegen geen kosten opziende steun bracht een herstel tot 10,50 à 10,60. In tegenstelling hiermede was er voor de Belgische franc weinig belangstelling. De koers bleef onveranderlijk op 11,33 à 11,34. Ook voor de Scandinavische wissels was de belangstelling gering, ondanks een sterke schommeling voor Oslo op Dinsdag en een daling van ruim f 1,— voor Kopenhagen op Woensdag. Voor de goudwissels was de stemming vrij flauw. Vooral Dollars en Marken waren sterk aangeboden, maar ten slotte kon ook de sterlingkoers zich niet aan de flauwe stemming onttrekken en daalde onder 12,04.

LONDEN, 26 OCTOBER 1925.

Nadat geld in de eerste helft van verleden week zeer krap bleef, werd de toestand langzamerhand gunstiger, geholpen door het goedkoper worden van den Dollar en daarmee het wegvallen van de vrees voor verdere groote gouduitvoeren naar Amerika.

Disconto werd diengevolge later in de week iets gemakkelijker, zonder dat dit nog tot uitdrukking kwam in de notering, die op $3\frac{3}{4}$ pCt. voor prima 3-maands bankaccepten sloot.

Dollars en Guldens zijn heden belangrijk goedkoper; $4,84\frac{31}{16}$, $12,04\frac{1}{2}$.

DE OPWEKKING VAN ELECTRISCHE ENERGIE IN DE PROVINCIE LIMBURG.

I.

Het is met groote belangstelling, dat de schrijver kennis nam van het Verslag der derde Staatscommissie, welke bij Kon. Besluit van 30 Mei 1921, Staatsblad No. 96, werd ingesteld, om van voorlichting te dienen omtrent de electriciteitsvoorziening van het land, en in het bijzonder van de daarin voorkomende bijlage, welke gewijd is aan de opwekking van electriciteit in de Provincie Limburg. Deze bijlage toch behandelt een onderwerp, waarmede de welvaart van het gewest ten nauwste betrokken is, en dit was hem, zelf Limburger zijnde, genoeg reden om een opstel daaraan te wijden.

In de hierbovenbedoelde bijlage dan worden drie vragen onder de oogen gezien.

De eerste dier vragen luidt als volgt:

„In hoeverre zijn in het Limburgsche mijngebied, hetzij in natuurlijke vorm, hetzij als afvalproducten der mijnindustrie, minderwaardige brandstoffen aanwezig, welke met voordeel aangewend kunnen worden voor de electriciteitsvoorziening van het land?”

Deze vraag houdt verband met een meening, die eenige jaren geleden nogal ingang had gevonden, te weten dat voor de opwekking van elektrische energie in ons land gebruik zou gemaakt kunnen worden van de minderwaardige brandstoffen, welke bij de exploitatie der Zuid-Limburgsche steenkolenmijnen vrijkwamen.

De Staatscommissie echter komt, en m.i. terecht, tot de conclusie, dat de hoeveelheid vrijkomende minderwaardige brandstoffen niet van dien aard is, dat zij bij den tegenwoordigen omvang der exploitatie dienstbaar kan gemaakt worden aan de electriciteitsvoorziening van het land.

Die conclusie zal duidelijker zijn, indien men in aanmerking neemt, dat de minderwaardige brandstoffen, waarover men op de mijnen beschikt, gevoegelijk in twee soorten zijn te verdeelen:

1. Dezulke, welke een te hoog aschgehalte hebben, zooals waschsteenen en kolenslik;
2. die, welke slechts door hun korrelgrootte slecht verkoopbaar zijn, zooals fijne magere kool en cokesgruis.

Uit de eerste categorie wordt nu door verbetering der wasscherijen steeds meer volwaardige brandstof verkregen; wat er overblijft daalt dus voortdurend, zoowel in hoeveelheid als in calorische waarde.

Wat de brandstoffen der tweede groep aangaat, deze tot nu toe als minderwaardig gestempelde kolen zullen ophouden dat te zijn, als de omwenteling, die bezig is zich te voltrekken in de inrichting der ketelhuizen en die het mogelijk zal maken tot poederkoolverstoking over te gaan, tot stand is gekomen.

Met deze feiten voor oogen zou men echter een andere vraag kunnen stellen, nl. of de electriciteitsvoorziening van bijv. de aan Limburg grenzende gedeelten van Noord-Brabant en Gelderland van het Zuiden van Limburg uit van belang kan zijn, niet door het stoken van minderwaardige, doch van volwaardige kolen. In hoofdzaak zal dit kunnen, indien de transportkosten van den elektrischen stroom van uit het zuiden van Limburg geringer uitvallen, dan die van de kolen zelf. Maar aan den anderen kant moet m.i. toch ook gelet worden op het feit, dat een centrale in Zuid-Limburg, die bestemd zoude zijn voor de opwekking van elektrische energie, benodigd in het Noorden, een zeer regelmatige, en daarom steeds welkome afnemer zal zijn en blijven voor de omringende steenkolenmijnen. Vooral in tijden van crisis en overproductie, wanneer veel moeite gedaan moet worden om de kolen aan den man te brengen, zal een vaste regelmatige afnemer voor de kolenindustrie groote waarde hebben. Doch ook in tijden van hooge conjunctuur blijft zulk een centrale een begeerenswaardige klant, waar de mijnen toch ook

in die oogenblikken gemakkelijk even hooge prijzen zullen kunnen bedingen van de centrale als van hun andere afnemers. Deze voordeelen zullen grotendeels vervallen, indien voor de electriciteitsvoorziening van de daarvoor in aanmerking komende streken in Noord-Limburg, Gelderland en Noord-Brabant geen gebruik gemaakt wordt van het Zuid-Limburgsche steenkolendistrict maar men integendeel deze gaat voorzien door een aldaar afzonderlijk gebouwde centrale.

Het verdere deel der conclusie der sub-commissie, luidende, dat de mogelijkheid van het bouwen van een leiding voor hooge spanning naar midden-Limburg, Gelderland of Noord-Brabant, onder de huidige omstandigheden, dus bij niet voldoende aanwezigheid van minderwaardige brandstoffen, toch opgehouden moet worden en zelfs aanbeveling kan verdienen, kan dan ook onderschreven worden, echter met dien verstande, dat m.i. de electriciteitsvoorziening van midden-Limburg noch van het Zuiden-, noch van het Noorden uit, doch door het in exploitatie brengen van de ter plaatse aanwezige energiebronnen, in samenwerking met bestaande kolencentrales, behoort te geschieden, wat hieronder bij de derde vraag nader zal worden behandeld.

De tweede vraag, die de sub-commissie zich stelde, luidt als volgt:

„Op welke wijze zal van de aanwezigheid van minderwaardige brandstoffen het grootste voordeel getrokken kunnen worden, waarbij in het bijzonder te beschouwen is de mogelijkheid, door concentratie van de opwekking van electriciteit voordeel te bereiken?”

Deze vraag stelt aan de orde het groote belang, dat de electriciteitsvoorziening van Limburg heeft bij een zoo economisch mogelijke productie van elektrische energie door de Limburgsche mijnen, hetgeen door een goede onderlinge koppeling der centrales bevorderd kan worden. Daardoor toch wordt het mogelijk gemaakt, dat niet alleen de eene mijn reserve wordt voor de andere, maar ook dat de centrale, die bijv. door haar goede organisatie of door goedkoopere brandstoffen het zuinigst kan werken, ook het grootste aandeel in de energie-productie kan ontvangen. In dit opzicht hebben de bemoeiingen der Staatscommissie reeds meer vruchten opgeleverd dan in de conclusie van de sub-commissie gemeld wordt, daar toch de Staatsmijnen en de Oranje-Nassaumijnen op het oogenblik volledig gekoppeld zijn, niet alleen voor onderlinge hulp in geval van nood, maar ook voor de regelmatige levering van elektrische energie. Hierdoor is het mogelijk geworden, dat de Oranje-Nassaumijnen op het oogenblik een vermogen aan de Staatsmijnen afgeven, waarmede deze ongeveer 25 pCt. van de behoefte der Stroomverkoopmaatschappij kunnen dekken, terwijl vroeger alles alleen moest opgewekt worden in de centrales der Staatsmijnen. Met de overige mijnen is men echter op het oogenblik nog niet zoo ver. Deze zijn nog alleen onderling gekoppeld voor onderlingen bijstand bij bedrijfsstoringen, op Zon- en feestdagen e.d. Worden de koppelingen echter ook met deze mijnen volledig tot stand gebracht, dan zal elke mijn, die daarvoor door hare bijzondere voordeelen in aanmerking komt, een dienovereenkomstig gedeelte van haar stroom voor de electriciteitsvoorziening kunnen en moeten afstaan. Er dient echter in het oog gehouden te worden, dat een goede onderlinge koppeling zonder meer niet voldoende is, om het beoogde doel te bereiken. Integendeel, er zal een zeer speciale organisatie noodig zijn, die over alle gegevens moet beschikken, om aan den bovengenoemden eisch der meest voordeelige verdeling der belasting over de centrales te kunnen voldoen. Deze organisatie bestaat nog in geen deele, doch moet zich langzamerhand ontwikkelen. Hoe die ontwikkeling echter ook tot stand moge komen, het einde zal in elk geval moeten zijn, dat een afzonderlijke dienst in het leven geroepen wordt, waarin de leiding van de belastingverdeling geheel gecentraliseerd zal zijn.

Wij zijn thans gekomen aan de derde vraag, die m.i. wel de belangrijkste is en dan ook een bespreking overwaard. Zij betreft ook meer de electriciteitsvoorziening van de provincie Limburg zelf, waarover wij het blijkens ons opschrift in het bijzonder willen hebben. De vraag luidt:

„Is van het bouwen van een waterkrachtcentrale aan de stuw in de Maas bij Linne, resp. van waterkrachtcentrales bij de sluisen in het aan te leggen laterale kanaal Maastricht-Maasbracht, voordeel voor de electriciteitsvoorziening te verwachten?”

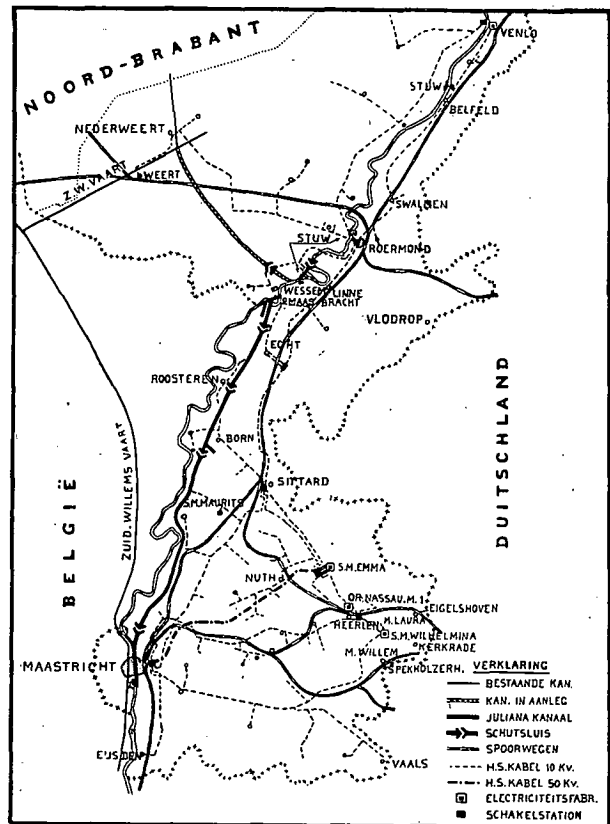
Om deze vraag te kunnen beantwoorden, dient men er zich vooreerst rekenschap van te geven, dat door de aanwezige omstandigheden aan een goede en doelmatige electricificatie van de provincie Limburg eigenaardige moeilijkheden zijn verbonden, zooals de zeer smalle en langgerekte vorm der provincie en de rijkdom aan steenkolen, liggende in den Zuid-Oostelijken hoek van het gewest, terwijl ook met de zeer uiteenloopende bestaande of te verwachten intensiteit der industrialiseering der verschillende deelen rekening gehouden moet worden. Met dit voor oogen, zou uit een oogpunt van electricificatie de provincie verdeeld kunnen worden in drie gedeelten met elk een eigen karakter, te weten: Zuid-Limburg, dat men gevoeglijk zou kunnen rekenen zich uit te strekken tot de streek achter Sittard; dan midden-Limburg, van Sittard tot Venlo; en ten slotte Noord-Limburg, wat dan het gedeelte omvat, gelegen ten Noorden van Venlo.

Ware de industrie over deze drie deelen gelijkmatig verdeeld, dan zou de electriciteitsvoorziening dezer langgerekte provincie natuurlijk het doelmatigst kunnen geschieden door het oprichten van één centrale in het midden, die de geheele provincie van stroom voorziet. Daar echter de grootindustrie geen geconcentreerd is in het Zuiden, terwijl in midden-Limburg nog maar betrekkelijk weinig industrie aanwezig is en Noord-Limburg practisch gesproken geheel daarvan is verstoken, zou voor een economische voorziening van Limburg in hoofdzaak het Zuidelijk deel in aanmerking komen en de stroomopwekking dienen te geschieden van uit een punt, gelegen in of nabij het zwaartepunt dier industrie.

Die toestand wordt bovendien zeer gunstig beïnvloed, doordat zich in den bodem van het Zuidelijk gedeelte natuurlijke energiebronnen bevinden in den vorm van steenkolen, welke voor die electriciteitsvoorziening uit den aard der zaak van de allergrootste beteekenis zijn. Voor wat betreft de beide overige gedeelten kan dit echter niet zonder meer gezegd worden, en dient eerst nagegaan te worden of deze energiebronnen ook daar van voordeel kunnen zijn, aangezien de energie, die in Zuid-Limburg opgewekt wordt, door kostbare inrichtingen getransporteerd moet worden.

Wat Noord-Limburg aangaat, aldaar is binnen afzienbaren tijd geen debiet van beteekenis voor elektrische stroomlevering te verwachten en wij meenen dit gedeelte dan ook verder buiten beschouwing te mogen laten. Voor midden-Limburg echter zijn in dit opzicht de toestanden veel gunstiger, daar hier reeds een debiet voorhanden is en in een niet ver verwijderde toekomst een belangrijke toeneming van dit debiet mag verwacht worden door vestiging van industrieën, mits maar elektrische energie op gunstige condities, m.a.w. voor lage tarieven beschikbaar kan worden gesteld. Het oogenblik meenen wij dan ook gekomen, om de vraag, *op welke wijze midden-Limburg op de meest economische wijze van elektrischen stroom te voorzien is*, onder de oogen te zien.

Als alternatief voor de stroomvoorziening van dit gedeelte der provincie komt namelijk nog een andere energiebron in aanmerking. De gunstige omstandigheid doet zich toch voor, dat evenals in Zuid-Limburg, ook uit het hart van midden-Limburg elektrisch arbeidsvermogen betrokken kan worden. Ten gevolge van de Maaskanalisation komen op verschillende plaat-

sen natuurlijke bronnen ter verkrijging van energie in den vorm van *witte steenkool* beschikbaar, en zelfs is op één plaats die energiehoeveelheid om zoo te zeggen reeds voorhanden. Ik bedoel hiermede de stuw in de Maas bij Linne. Nu leert een kostenberekening, dat indien men stroom van Zuid-Limburg uit wil aanvoeren, alleen reeds de aanlegkosten van een lijn voor zeer hoge spanning, die voor het transport dier energie noodig is, en die met een volledige reserve zal uitgerust moeten zijn, even groot zijn als die voor het bouwen van een watercentrale te Linne, welke laatstbedoelde kosten volgens een bij het Rapport der Subcommissie gevoegde Nota, afkomstig van den Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat Ir. F. L. Schlingemann, op 1,7 miljoen gulden moeten worden gesteld. Alhoewel dus de kosten van beide uitvoeringen even groot zijn, zullen de financiële resultaten bij de exploitatie echter een groot verschil opleveren. In het eerste geval toch heeft men een bedrag uitgegeven voor den bouw van een lijn van hoge spanning zonder meer, en de hoeveelheid electriciteit, die daardoor getransporteerd wordt, moet eerst worden betaald, terwijl het transport zelve natuurlijk nog met verliezen, zooals die in elke leiding optreden, gepaard gaat. Geheel anders is de toestand in het 2e geval, waar men voor denzelfden prijs in het bezit gesteld wordt van een volledige watercentrale, waarbij de elektrische stroom niet veel meer zal kosten dan een bedrag voor rente-, onderhouds-, afschrijvings- en bedieningskosten der centrale, welk bedrag men in het eerste geval eveneens voor de lijn van hoge spanning moet betalen. Nu kan een centrale, gedreven door de stuw bij Linne, volgens de reeds genoemde Nota van den Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat, den stroom opwekken voor een bedrag van 0,88 cent per kWh., welk bedrag in Nederland door geen enkele kolencentrale ooit bereikt is, doch waarbij toch ook direct de restrictie gemaakt moet worden, dat de totale opwekkingskosten per kWh. wel hooger zullen zijn dan dit bedrag, en wel ten gevolge van het feit, dat, zooals hieronder blijken zal, nog over een andere energiebron beschikt moet worden, om van die te Linne behoorlijk partij te kunnen trekken. Niettemin loont het naar mijne meening echter zeker de moeite, om de vraag in studie te nemen, of het economisch mogelijk en

technisch uitvoerbaar geacht moet worden, om naar analogie van Zuid-Limburg ook midden-Limburg van een eigen centrum uit van electrischen stroom te voorzien, en wel door gebruik te maken van de in of nabij dat centrum voorhanden waterkrachten.

Ook de Sub-commissie der Staatscommissie heeft deze vraag aangeroerd en aan de hand van de in haar Rapport voorkomende mededeelingen moge daarom thans op deze kwestie nog iets nader worden ingegaan, waarbij het hierbij gaande kaartje van Zuid- en midden-Limburg goede diensten kan bewijzen.

Op het kaartje is de stuw te Linne aangegeven, evenals de weg dien het laterale kanaal zal nemen, met de sluisen te Born, Roosteren en Maastricht; voorts de plaats waar de steenkolenmijnen liggen en het bestaande net ten behoeve van de electriciteitsvoorziening.

Nu is dit bestaande net voor een doelmatige electriciteitsvoorziening van midden-Limburg onvoldoende geoutilleerd. De voeding van het 10.000 volt net is niet onder alle omstandigheden verzekerd. Het net is bovendien volbelast. Daarbij is op het oogenblik in midden-Limburg nog ten minste 6000 te electrificeeren P.K. voorhanden. De concessie-verleening voor de ontginning van de steenkolenmijnen naar den kant van Vlodrop maakt een uitbreiding van het debiet voor electricische stroomlevering in de toekomst meer dan waarschijnlijk. Ook mag verwacht worden, dat de totstandkoming eener uitgebreide kolenindustrie in de aangrenzende deelen van België welke zich bezig is te voltrekken, een vestiging van nieuwe industrieën krachtig in de hand zal werken. Ook Venlo zal op den duur bediend moeten worden. Men mag dus aannemen, dat elk jaar de benodigde hoeveelheid electricische stroom grooter zal worden. Kan dit op gemakkelijke en goedkope wijze geschieden, dan zal een industriele bloei zeer sterk bevorderd worden. Spoedige verbetering der electriciteitsvoorziening van midden-Limburg is dus dringend noodig.

(Slot volgt).

N. H. M. DOPPLER, Ing.:
Electrotechnisch adviseur bij de Arbeidsinspectie.

VERBINDENDVERKLARING VAN COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMSTEN.

Om over de verbindendverklaring van Collectieve Arbeidsovereenkomsten een oordeel te kunnen vellen, te zeggen of men voor- of tegenstander van een dergelijken wettelijken maatregel is, moet men met de historie van de C.A.O. en de werking ervan bekend zijn. Er zijn mij velen bekend, die zoowel den voortijd als de werking der C.A.O. hebben meegemaakt en waarvan een deel voor-, een ander deel besliste tegenstanders zijn. Zoo juist kreeg ik nog een dezer dagen uitgekomen geschrift in handen van iemand, die met beide beenen in deze materie staat, minstens 10 jaren de C.A.O. heeft helpen uitvoeren, en zich als volgt uitlaat: „Wij hopen echter, dat deze zaak niet op de lange baan wordt geschoven, omdat wij er van overtuigd zijn, dat het bedrijfsleven in het algemeen gebaat zal zijn door meerdere Collectieve Arbeidsovereenkomsten en dat de kracht dezer overeenkomsten niet weinig zal worden bevorderd door de verbindendverklaring.” Aan den anderen kant staan zij, die eveneens de werking der C.A.O. hebben meegeleefd, en die zich niet dat groote heil van de verbindendverklaring voorstellen. Ik schaar mij aan de zijde van deze laatsten.

Hoe is de C.A.O. tot stand gekomen? Zoover mij bekend heeft geen enkele werkgeversorganisatie in eerste instantie hieraan medegewerkt en zijn het groepen van werknemers, die de werkgevers gedwongen hebben, een Coll. Arbeidsovereenkomst met hen aan te gaan. Het is bekend, dat de werkgevers hertoe niet bereid waren en in ons bedrijf, de steendrukkerij, waren het partieele werkstakingen, onderneming voor onderneming, die er den stoot toe gaven met de werknemers een compromis te sluiten: sta-

king opheffen, onder voorwaarde, dat een C.A.O. afgesloten zou worden. Dat de werknemers goed hebben gezien bleek wel uit de propaganda, welke zij toen voor hun zaak maakten. Men moest toch met een bepaald percentage aangesloten werknemers bij de werkgevers komen, om de zekerheid te hebben, dat de afgesloten overeenkomst zou worden nagekomen. Maar ook de werkgevers zaten niet stil; alle werkgevers in het bedrijf door het geheele land moesten door een kleine groep worden bezocht, om een algemeenen werkgeversbond te vormen, hetgeen niet zoo gemakkelijk ging.

Zeer geruimen tijd was men aan het onderhandelen en 1 April 1914 trad onze eerste C.A.O. in werking met bepalingen over loon, arbeidsduur, overwerk, leerlingregeling, vacantie, ziekte, aanneming en ontslag en het verplichte lidmaatschap. Dit laatste bracht zoowel de werkgevers- als de werknemersorganisaties tot de grootst mogelijke uitbreiding, met het gevolg, dat in ons bedrijf 95 pCt. wederzijds aangesloten zijn.

Bij de hernieuwing der tweede C.A.O. werden de bepalingen herzien en de werknemers stelden hun eischen zóó hoog, dat het onderhandelen meer een kibbelpartij dan rustig overleg leek. Het instituut der C.A.O. moest telkens worden uitgebouwd; evenzoo ging het bij de volgende onderhandelingen, zoodat men gerust kan zeggen, dat de C.A.O. een overeenkomst is geheel ten voordeele van de werknemers.

Zeker heeft men als groot voordeel herhaaldelijk hooren verkondigen, dat door de C.A.O. rust in het bedrijf is gebracht, maar het is heel gemakkelijk om, wanneer men eerst onrust verwekt, door de bevrediging van de gestelde eischen die rust weer te doen terugkeeren. Dit alles duurt echter maar zoolang, als gaande. Gestelde eischen veldaan kan worden; is dit niet meer mogelijk, dan dreigt het spook der werkstaking opnieuw.

Kan een C.A.O. dan ook, zoolang de overeenkomst duurt en partijen zich aan de bepalingen houden, rust in het bedrijf brengen, bij de verlenging zal de kans, dat er een arbeidsconflict zal uitbreken, minstens even groot zijn als in de bedrijven waar geen C.A.O. van kracht is. Ja, misschien nog grooter. Immers alle grieven, die tijdens den duur der C.A.O. zijn ontstaan, worden dan gezamenlijk en bij een Landelijke C.A.O. voor het geheele georganiseerde bedrijf naar voren gebracht, zoodat de kans op een conflict eerder grooter is dan bij naar tijd en omvang gedecentraliseerde regelingen. Zelfs wanneer de economische toestand van het bedrijf en de vergelijking met andere bedrijven geenszins eenige wijziging in de arbeidsvoorwaarden zou motiveeren, zullen de leiders der vakverenigingen toch steeds bij den afdrop der C.A.O. een lijst van verlangens naar voren brengen.

Uit het bovenstaande blijkt voldoende, dat ik de C.A.O. geenszins beschouw als het instituut, dat ons de oplossing van het arbeidersvraagstuk zal brengen. De C.A.O. is een maatschappelijk verschijnsel met steeds wisselenden vorm en inhoud en met veranderende samenstelling en onderlinge verhouding der contracterende partijen, al naar gelang de economische en de sociaal-politieke factoren in het maatschappelijk productieproces zich wijzigen. Als zoodanig kan de C.A.O. zeer zeker in verschillende bedrijfstakken een gewenschte vorm zijn om de arbeidsvoorwaarden te regelen. Daarentegen kunnen er andere bedrijfstakken zijn, voor welke het voor een betrekkelijk langen tijd vastleggen der arbeidsvoorwaarden met het oog op den economischen bedrijfstoestand niet mogelijk is.

Hoe dit instituut zich zal ontwikkelen is een vraag, die niet kan worden beantwoord, omdat daarop te veel factoren in wisselende mate hun invloed doen gelden.

Een feit is, dat, terwijl het aantal landelijke C.A.O. van 4 in 1913 steeg tot 31 in 1920, dit aantal thans

weer tot 17 is gedaald. Merkwaardig is verder, dat, terwijl het aantal C.A.O. afgesloten door een of meer werkgevers individueel een weinig steeg, nl. van 592 in 1920 tot 624 in 1924, het aantal C.A.O. afgesloten door een of meer werkgeversorganisaties daalde van 345 in 1920 tot 185 in 1924. Verder zijn de bedrijfstakken, waarin de C.A.O. zich het meest heeft ontwikkeld, vrijwel alle bedrijven, die voor de nationale of plaatselijke markt werken. Voor de bedrijven, die aan de internationale concurrentie zijn blootgesteld, is het nu eenmaal onmogelijk, de arbeidsvoorwaarden voor langen tijd vast te leggen.

Is het nu gewenscht de mogelijkheid te openen om een instituut, waarvan de waarde nog lang niet onomstootelijk vast staat, bindend te verklaren? Wij zijn hier in ons lieve vaderland in de laatste jaren zoo gezegend met allerlei wetten, wij zijn zoo van alle kanten omringd door wettelijke ge- en verboden, dat men, afgescheiden van al het andere, zich toch zeker in de allereerste plaats gaat afvragen of het nu zoo urgent is, alweer nieuwe wettelijke bepalingen in het leven te roepen.

Wil men intusschen het instituut der C.A.O., dat, daar twijfel ik niet aan, zichzelf zeker wel zal ontwikkelen, in die bedrijven, waar het mogelijk en gewenscht is, een dienst bewijzen, dan zal men zoo spoedig mogelijk bepalingen moeten maken, opdat vast kome te staan, welke de verhoudingen zijn, die er bestaan tusschen de contractanten, aan welke voorwaarden contractanten moeten voldoen, welke waarborgen voor richtige naleving moeten worden gegeven en welke sancties daar eventueel op van toepassing zijn. Doet men dit, dan wordt ten minste een goede grond gevormd, waarop de C.A.O. zich verder kan ontwikkelen. Aan de verbindendverklaring is echter geen enkel voordeel, ook niet voor de C.A.O. als zoodanig, verbonden. Immers of de outsiders beteekenen weinig en dan is bindendverklaring niet noodig, of zij hebben een grooten invloed en dan zou het onbillijk en ongewenscht zijn hen door den sterken arm ertoe te dwingen dezelfde arbeidsvoorwaarden als de contractanten toe te passen.

Ons bedrijfsleven vraagt vrijheid, omdat het zich daardoor slechts kan ontwikkelen. Te veel is deze ons reeds in de laatste jaren ontnomen! Wanneer nu zij, die, door welke omstandigheden dan ook, zich niet kunnen aanpassen aan de voorwaarden, die bij de overwegende meerderheid der andere ondernemingen gelden, door de bindendverklaring gedwongen worden ook onder die voorwaarden te doen werken, dan zouden inkrimping der bedrijven en werkloosheid weer een van de allereerste directe gevolgen daarvan zijn. En aangezien dit toch zeker nooit als een gewenschte politiek beschouwd kan worden, acht ik de mogelijkheid tot bindendverklaring van Collectieve Arbeids-overeenkomsten ook daarom uit den boeze.

Haarlem.

M. A. JACOBSON.

DE NOORSCH KROON.

Een langgerekte kustlijn en eenzijdigheid in de producten van eigen bodem hebben de Noren gemaakt tot een zeevarend volk met groote afhankelijkheid van in- en export. Hierdoor waren zij in hooge mate blootgesteld aan de gevolgen van den oorlogs- en naoorlogstijd, zoodat de balans van hun scheepvaart en handel na den wapenstilstand enorme deficitten aanwees.

De posten van dit deel hunner betalingsbalans zijn:

1. de import, welke steeds het grootste is;
2. de export;
3. de vracht van de handelsvloot, waarvan men aanneemt, dat ongeveer $\frac{1}{3}$ in het buitenland blijft en $\frac{2}{3}$ aan Noorwegen ten goede komt;
4. het toeristenverkeer, dat voor 1924 geschat wordt Kr. 20 miljoen te hebben opgebracht;
5. de walvischvangst aan de Zuid-Pool, waarvan de producten meestal rechtstreeks van daar naar het

buitenland worden verkocht en welke in 1924 Kr. 65 miljoen moeten hebben opgeleverd.

Wel waren de eerste vredesjaren de slechtste en trad er van 1921 tot 1924 een geleidelijke verbetering op, maar ongunstig was toch nog telkens de jaaruitkomst (in miljoenen kronen):

	nadeelig saldo van in- en exp.	$\frac{1}{3}$ van de bruto vracht	te dekken door toeristen en walvischvangst
1921	825,6	362,8	462,8
1922	526,5	308,1	218,4
1923	512,—	322,—	190,—
1924	484,1	360,1	124,—

Bovendien vielen in dezen zelfden tijd de groote tekorten op de staatsbegroting, het financieel vastloopen van talrijke gemeenten en de geruchtmakende bankmoeilijkheden en als gevolg daarvan beschreef de kroon een bochtige, neerwaartsche lijn tot kort boven de 50 pCt. van haar oorspronkelijke notering.

Men zette ondertusschen alle krachten op het verkrijgen van evenwicht in de staatsbegroting, de berichten over de bankmoeilijkheden en de gemeentefinanciën luwden en door een herstel in bijna alle takken van bedrijf klom de handel met het buitenland, met inbegrip van een noodzakelijke stijging voor de toename der bevolking, weder geleidelijk tot ongeveer de volumens van 1913. De bovengeschetste verbetering in de onderlinge verhouding tusschen de vijf balansposten van handel en scheepvaart hield daarbij aan en terwijl het gemiddeld nadeelig saldo van in- en export in 1924 nog Kr. 40,3 miljoen per maand was, bedroeg dit voor de eerste helft van 1925 nog slechts Kr. 30,2 miljoen. Aangezien men nu mag aannemen, dat de vracht van de handelsvloot tezelfder tijd tegen dit deficit opwoog, vormden de reventen van de walvischvangst en het toeristenverkeer dus een surplus.

Zoo werkte alles er toe mee om voor de kroon een rustige markt met eenige reële vraag te scheppen en vanaf Juli 1924 trad dan ook een geleidelijke stijging in.

Dit was precies wat men in Noorwegen wilde. Om zoo te zeggen alle vooraanstaande personen hadden zich in de afgelopen jaren uitgesproken voor een herstel van de oude goudkroon. In harmonie hiermede hield de President der circulatiebank op 16 Februari 1925 een rede, waarin hij bevestigde, dat de particuliere banken een verbetering van de Noorsche kroon beoogden en dat het eveneens de politiek van Norges Bank was de daling van de kroon te keeren en een opwaartsche beweging in het leven te roepen.

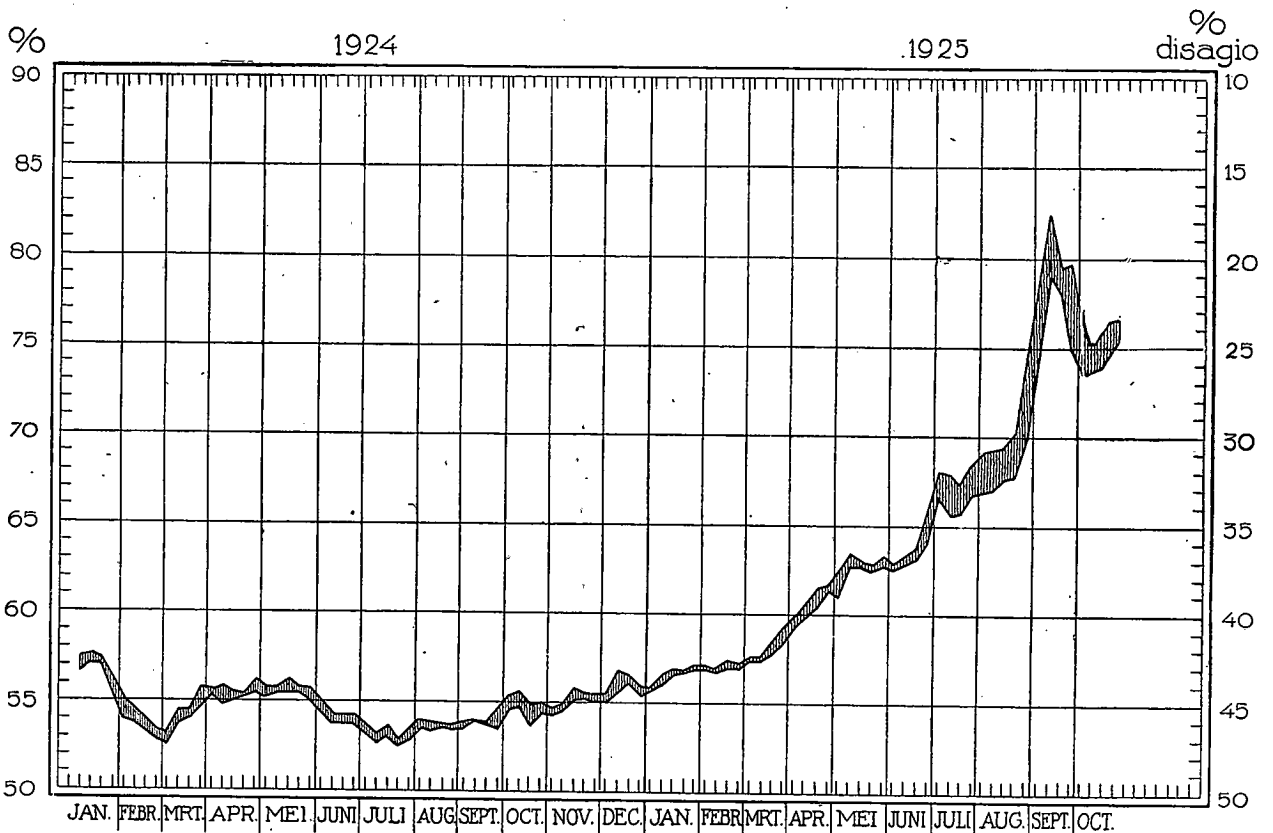
Vermoedelijk heeft deze uitspraak wel eenigen invloed op den koers van de kroon gehad, maar vreemd genoeg heeft men daaraan toch niet dezelfde aandacht geschonken als aan zijn volgende rede van 16 Juni toen hij nogmaals bevestigde, dat Norges Bank instemde met de pogingen om de kroon langzaam op te werken. Geruggesteund door de rijzing van de sterkere Deensche kroon greep men nu plotseling deze uitspraak aan als een motief voor een „veilige” speculatie, zoodat de vraag van het buitenland allesoverheerschend werd.

Onmiddellijk na de vergadering van 16 Juni begon dan ook een scherpe rijzing. Nog in dezelfde maand werd er voor ruim Kr. 10 miljoen Noorsche effecten meer aan het buitenland verkocht, dan teruggekocht en in de volgende maand stroomde er ruim Kr. 51 miljoen deposito's van buitenlandsche banken het land binnen.

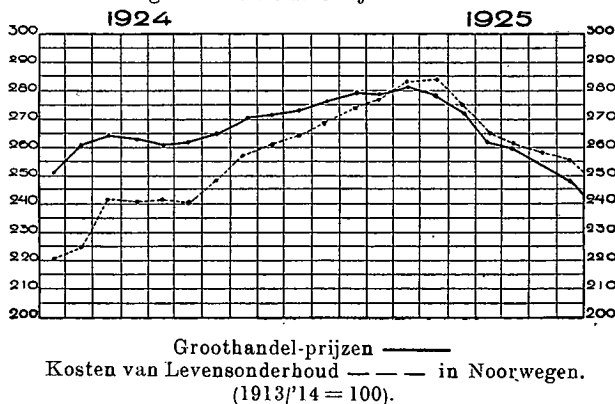
Nu ging het voor de Noren zelf natuurlijk veel te snel en verschenen er ingezonden stukken in de couranten, waarbij fabrikanten en handelaren hun bezorgdheid uitdrukten, dat zij in de naaste toekomst niet meer zouden kunnen concurreren. En inderdaad steeg het nadeelig saldo van in- en export in Juli tot Kr. 51 miljoen, nadat het gedurende de twee voorafgaande maanden slechts Kr. 33,5 miljoen had bedragen.

Een volle 7 tot 8 maanden hadden zich geen gevol-

Wisselkoers Amsterdam—Oslo. (Hoogste en laagste notering per week).

gen van de kronenstijging in de goederenprijzen gemanifesteerd, doordat zoowel de groothandelsprijzen als de kosten van levensonderhoud eveneens omhoog waren blijven gaan. Daarna trad in deze twee wel een daling in, maar deze hield in het geheel geen gelijken tred met de felle hausse in 's lands munt. En voor de toekomst staat nu te vreezen, dat de wijzigingen in den koers van de kroon en in de prijzen der goederen bij opeenvolgende fluctuaties zich telkens ongelijk zullen ontwikkelen, zoodat de moeilijkheden daarmede nog niet ten einde zijn.

De mentaliteit der arbeiders stond ondertusschen nog geheel in het teken der loonsverhogingen. Voor 1924 en de eerste 2 maanden van 1925 was dit volkomen verklaarbaar op grond van de aanhoudende stijging der kosten van levensonderhoud; maar toen deze begonnen te dalen, trok men hieruit niet onmiddellijk de consequenties. Nadat in Maart 1925 een loonsverhoging van 5 pCt. in een uitgebreide serie bedrijven had plaats gevonden, verkregen de metselaars, die reeds mede hadden geprofiteerd, in Augustus nogmaals een opslag van 4 pCt. en gedurende den middenzomer werden er bovendien besprekingen gevoerd over de loonen in de drie grootste exportindustrieën naar aanleiding van eischen van arbeiderszijde. Wel hielden de werkgevers nu stand, zoodat de moei-

lijkheden grootendeels geregeld werden door de bestaande overeenkomsten voor een jaar te verlengen, maar handhaving van den status-quo is toch feitelijk achteruitgang ruim een jaar, nadat de kroon begon te stijgen, en een vol half jaar, nadat de goederenprijzen hun daling aanvingen.

Wel is nu het aantal werkzoekenden, dat ingeschreven is bij de arbeidsbeurzen, in dezen zomer als gevolg der opkomende moeilijkheden toegenomen, in plaats van volgens den normalen gang van zaken verder te dalen, maar doordat de Staat steeds grooten steun pleegt te geven in den vorm van noodarbeid, wordt de werkloosheid niet zoo sterk gevoeld als men anders uit de cijfers zou concludeeren. De arbeiders zijn goed georganiseerd en plagen zich streng te houden aan de consignes hunner vakverenigingen en aangezien de werkgevers nu bovendien door jaarcontracten zijn gebonden, zullen loonsverlagingen bijna onmogelijk door te voeren zijn. Zoo is ook in dit opzicht de toekomst van handel en industrie niet rooskleurig.

Maar ook in andere takken van bedrijf wordt men gevoelig door de kronenhausse getroffen. In de eerste plaats de reeders; want doordat zij het grootste deel hunner vloot in vreemde munt hebben verhuurd, wordt er in vele gevallen plotseling en tegen de verwachting in met verlies gevaren. En in de tweede plaats de banken; immers de onder regeeringstoezicht gestelde banken behoeven een gunstigen handelstoestand voor de afwikkeling van vele oude engagementen, terwijl de zelfstandig gebleven instellingen alles haten wat het algemeen vertrouwen opnieuw zou kunnen schokken. Met zorg spiedt men daar dus rond of er soms een nieuwe handelsdepressie komt opzetten.

Ten slotte vervliegt ook de kans op evenwicht in de staatsbegroting, doordat de goudtoeslag op de invoerrechten aanzienlijk bij de raming ten achter moet blijven, zonder dat het voordeel van goedkoopere rente en aflossing der buitenlandsche leeningen hiertegen opweegt.

Allerwege heeft men dus er belang bij, dat de kroon

weer een belangrijk stuk van haar tegenwoordigen koers prijsgeeft en dan daarna vooral vrij blijft van scherpe fluctuaties.

In dit verband wijzen de President der Circulatiebank en de particuliere bankiers er nu terecht op, dat in de redevoeringen van Februari en Juni 1925 wel partij werd gekozen voor een herstel van de kroon, maar slechts voor een langzaam herstel en zonder te spreken over de vraag hoever dat zou gaan, terwijl het mogelijk is, dat men nu, gedwongen door de omstandigheden, tot stabilisatie zou moeten overgaan. En terwijl een in September benoemde valutacommissie beraadslaagt over de vraag, welke voorstellen zij aan de Regeering over devaluatie of herstel van de oude goudkroon zal doen, is gelijktijdig een prealabele vraag voor alle belanghebbenden of het mogelijk is, en hoe, om de speculatie, die roet in het Noorsche eten wierp, den nek te breken.

Mr. C. J. DE VRIESE.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET DUITSCH-RUSSISCHE HANDELSVERDRAG.

Dr. H. von Eckardt te Hamburg schrijft ons:

Op 12 October jl. werd te Moskou het Duitsch-Russische economische verdrag ondertekend, waarmede de Deutsche Regeering zich aan den vooravond van de conferentie van Locarno principieel had vereenigd. Het nieuwe verdrag is na elf maanden van buitengewoon moeilijke onderhandelingen tot stand gekomen. Men is thans overeengekomen, een mantelverdrag te sluiten, waaraan een economische, een vestigings-, een zeescheepvaartovereenkomst en een over de bescherming van den industrieelen eigendom zijn gehecht. Men heeft derhalve getracht, ten aanzien van alle vragen en gebieden der Duitsch-Russische handelsbetrekkingen, datgene wat niet duidelijk was definitief op te helderen. Men is daarbij principieel op den grondslag van meestbegunstiging tot elkaar gekomen. Weliswaar heeft Duitschland ervan afgezien, voor zich aanspraak te maken op de voordeelen, welke door Perzië, Afghanistan en Mongolië aan de Sovjet-Unie zijn verleend, waarmede de Deutsche Regeering heeft toegegeven, dat Rusland in Midden-Azië een bevoorrechte positie inneemt. Aan den anderen kant bieden bepaalde punten van het verdrag den Duitschen handel zeer ruime mogelijkheden voor transitverkeer door Rusland naar Midden-Azië, een gebied, welks opnemingsvermogen juist voor Deutsche goederen in de toekomst vermoedelijk voor sterke vergrooting vatbaar zal zijn. De beteekenis van de meestbegunstigingsclausule, welke deze verdragspunten bevatten, beperkt zich voornamelijk hiertoe, dat Rusland toezeggingen doet, geen anderen staat, waarmede het in de toekomst verdragen sluit, voordeelen toe te kennen, die niet ook aan Duitschland ten goede komen.

In de vestigingsovereenkomst zijn aan Deutsche burgers faciliteiten voor het binnenkomen in de Sovjet-Unie verleend, zoowel als het recht van deelneming in Russische maatschappijen, op grondslag van volkomen gelijkheid met de eigen nationalen. Aan Deutsche technici, arbeiders, enz. wordt bovendien het recht verleend, zich aan den Sovjet-Russischen vakverenigingsdwang te onttrekken. Voor kleine machines en gereedschap wordt vrijheid van invoer en invoerrecht verleend. Bovendien wordt de uitvoer van vermogens en erfgoed eveneens wederzijds gewaarborgd. Den naar Rusland gaanden Duitschers is ten slotte volledige vrijstelling van openbaren arbeidsplicht, militaire requisities, gedwongen leeningen en van gevaar voor „administratieve verplaatsing” door de Sovjet-autoriteiten toegezegd. Dit laatste punt heeft een zeer bijzondere praktische beteekenis, aangezien de „administratieve verplaatsing” zonder vorm van proces volgens het oude tsaristische voorbeeld een van de meest voorkomende politieke straffen der Sovjet-Regeering is geworden. Duizenden Russische arbeiders

en zelfs ook vreemdelingen zijn gedurende de laatste jaren naar het uiterste Russische Noorden, naar de kusten van de IJzsee en naar Siberië gezonden en verbannen. De bescherming, welke de Duitschers genieten, is dan nog tot beperking van confiscaties, requisities en onteigeningen uitgebreid. Ten slotte zullen alle zich in Rusland bevindende Deutsche staatsburgers gewetens- en godsdienstvrijheid genieten en het recht, acties bij de rechtbanken in te stellen, alsmede bescherming van hun persoon volgens de opvattingen van het volkerrecht, doch niet verder gaande dan die, welke de eigen nationalen genieten. In geval van gevangenneming e.d. bestaat de plicht, den Duitschen vertegenwoordigers mededeeling te doen, terwijl de consuls het recht hebben, hun gevangen gezette landslieden te bezoeken. Met dit alles is volgens West-Europeesche opvattingen voldoening verleend aan vanzelf sprekende eischen tot bescherming van den persoon tegen een willekeurige regeering.

Particuliere maatschappijen van Duitschen oorsprong worden principieel met de gemengde publiekrechtelijke ondernemingen der Sovjet-Unie gelijkgesteld, wat weliswaar niet steeds een voordeel behoeft te zijn, aangezien de Sovjet-Regeering krachtens de volheid van haar macht, gelijk bekend, gerechtigd is, zich in buitengewonen omvang met de gestie der Russische maatschappijen te bemoeien. Hoe dit ook zij, in ieder geval zullen maatschappijen van Duitschen oorsprong op grond dezer rechtsgaranties en naar den geest der in het verdrag neergelegde gelijkgerechtigdheid geacht kunnen worden, in Rusland te kunnen werken, mits intusschen ook in ieder afzonderlijk geval macht en invloed, zoowel als wetgeving van het Centrale Bestuur van de Unie van Socialistische Sovjet-Republieken, zich tegenover de locale besturen der talrijke republieken, welke van de Federatie deel uitmaken, zullen kunnen doorzetten. Hier ligt voor buitenlanders de moeilijkheid bij hun economische werkzaamheid op het geweldige gebied der Unie, aangezien voorbeelden leeren, dat het wel gelukt het eens te worden met de Moskouse Sovjet-regeering, doch dat het niet steeds mogelijk is, ongerechtvaardigd ingrijpen van locale sovjets af te weren. Vroeger was de hemel hoog en de Tsaar ver weg en ook thans houdt de macht van Moskou in werkelijkheid veel eerder op, dan de heerschers op het Kreml willen toegeven. De plaats gevonden hebbende oplossing van het nationaliteitsvraagstuk en de schepping van de federatieve Unie moeten natuurlijk gedurende de eerste jaren van den overgangstijd met een verslapping van den samenhang in den Staat en van tijd tot tijd aan den dag tredende verzwakking van den centralen invloed betaald worden.

De zeescheepvaartovereenkomst regelt de wederkerigheid bij de behandeling van schepen en ladingen en legt een tegemoetkomende houding bij de oprichting van agenturen vast. Practisch is dit voor de Deutsche scheepvaart van aanzienlijk nut, aangezien hiermede de weg wordt verbreed, welke indertijd door de oprichting van de met succes arbeidende „Derutra” (Deutsch-russische Transportgesellschaft, waarbij de Hamburg-Amerikalijn is geïnteresseerd) is betreden. Ten slotte verklaart Rusland zich ook principieel bereid, concessies aan visscherij-ondernemingen te verlenen en verdere artikelen van dit verdrag regelen op de gebruikelijke wijze de voorschriften over de uitrusting der schepen, averij-commissarissen, enz.

Het voornaamste gedeelte van het verdrag is dat, hetwelk het directe handelsverkeer betreft. Het geeft een duidelijke begrenzing van hetgeen valt te verstaan onder het veel omstreden Russische monopolie van den buitenlandschen handel, van het privilege van de handelsvertegenwoordiging der Sovjetdelegaties, in Duitschland den handel met het buitenland en wat daarmede annex is te drijven. Voor staatsondernemingen wordt een publiciteitsprincipe opgesteld en de exceptie van nietigheid wegens het toebrengen van schade aan den staat wordt principieel uitgesloten.

Vervolgens wordt bepaald, op welke wijze eens verleende Russische licenties voor in- en uitvoer verder van kracht zullen zijn. Invoer en vrijheid van invoerrechten voor verpakkingsmateriaal en vrij transit voor het pakketpostverkeer vormen den inhoud der volgende punten. Ten slotte worden de oprichting van publieke entrepôts, gelijkheid van behandeling ten aanzien van binnenlandsche heffingen, zoowel als zekere faciliteiten ten aanzien van proef- en monsterzendingen en de toelating van consignatievoorraden geregeld.

De overeenkomst over de bescherming van den industrieelen eigendom bevat bepalingen, die op principieele gelijkstelling van de Duitsche met de Russische nationalen uitloopen en welke de geldigheid van termijnen, gedurende welke patenten vroeger werden beschermd, waarborgen.

De kern van het gèheele complex van verdragen zal slechts twee jaren, de overige overeenkomsten zullen vier tot zes jaren van kracht zijn. Tot een vinder gaande regeling kon men aan beide kanten blijkbaar niet besluiten, aangezien het bestaan van het monopolie voor den buitenlandschen handel den Duitschen handel voor en na moeilijkheden bereidt, welke praktische overwinning eerst moet worden beproefd. Wanneer bijv. aan vertegenwoordigers van den Duitschen handel het recht wordt verleend, in Rusland te werken om den afzet van Duitsche goederen voor te bereiden, dan moet het verkeer dezer personen toch tot betrekkingen met staatsinstellingen, trusts enz., beperkt blijven en wel tot die ondernemingen, welke het recht van directen inkoop in het buitenland bezitten. Hierdoor wordt het van tevoren onmogelijk gemaakt, direct die breede kringen te naderen, welke men zich van Duitschen kant als afnemers gaarne zou uitkiezen, aangezien men met hen reeds vroeger betrekkingen onderhield. Het zal er dus bij blijven, dat men slechts met overheidsorganen handel kan drijven en dus volkomen aan het logge en bureaucratische apparaat van het Commissariaat voor den Buitenlandschen Handel is overgeleverd. De groote praktische belemmeringen, welke hierbij plegen te ontstaan, en die zich in een buitengewoon langen duur der onderhandelingen uiten, zijn ieder met Rusland handel-drijvend koopman bekend.

Een bijzondere rol spelen ten slotte nog de bepalingen over de extra-territorialiteit van de handelsvertegenwoordiging der Sovjet-Unie. In dit opzicht heeft men aan Duitschen kant tot een tegemoetkoming moeten besluiten, die niet geheel in overeenstemming met de openbare meening in Duitschland is. Deze vraag heeft ongetwijfeld echter aan actualiteit verloren, aangezien de vrees, dat de handelsvertegenwoordiging haar voorrechten tot politieke agitatie zou kunnen misbruiken, niet meer zoo tragisch behoefte te worden genomen als voorheen. De achteruitgang van den communistischen invloed, de onvastheid en geestelijke hulpeloosheid van het communistische programma treden immers duidelijk aan den dag. De communistische partij in Duitschland moet zich op bevel van het Uitvoerend Comité der Communistische Internationale (Executieve), d.w.z. van Sinówjew, steeds opnieuw splitsen en verdeelen; de directieven van Moskou passen niet meer op den rustiger geworden gang der dingen in Duitschland. Het is derhalve niet meer zoo gevaarlijk als vroeger, of en hoeveel Russische communistische agenten zich tusschen de arbeiders in Deutsche fabrieken mengen; de gezanten van het staatskapitalistische Moskou, die des voormiddags credieten van de Deutsche zware industrie en van de banken trachten te verkrijgen, vinden op den avond van denzelfden dag geen weerklank meer, wanneer zij trachten tegen deze geldgevers en tegenpartij bij de onderhandelingen op te hitsen. Daarbij komt nog, dat het programma van het Moskousche communisme armer aan denkbeelden geworden is en de Deutsche regeering kracht genoeg bezit, maatregelen te

nemen tegen een invasie van Moskousche agenten.

* * *

Onderzoekt men den inhoud van het hierboven geschetste complex verdragen, dan dient men zich in de eerste plaats te realiseeren, dat het bij verdragen met Rusland niet op de letter der verschillende artikelen aankomt. Bij de grootste voorzichtigheid en ondanks de overeenstemming van beide partijen schijnt het niet mogelijk, de tegenstelling tusschen het staatskapitalistische principe van het Russische monopolie van den buitenlandschen handel en het vrije Deutsche economische leven te overbruggen. Uit deze tegenstelling zullen ook in de toekomst zoo groote moeilijkheden voortvloeien, dat slechts met een langzame verdere ontwikkeling der Deutsch-Russische handelsbetrekkingen kan worden gerekend.

Doch nog belangrijker dan de directe goederenruil en het onderhavige verdrag zijn de belangen der beide Rijken. Deze voeren Duitschers en Russen in economisch opzicht, kome wat wil, tot dezelfde doeleinden, tot een zoo intensief mogelijke verbinding der economische krachten. Wanneer de Deutsch-Russische handel tot dusverre nog niet de resultaten heeft afgeworpen, welke men sinds het sluiten van het verdrag van Rapallo eigenlijk mocht verwachten, lag dit aan de ten deele nog bestaande onmogelijkheid, de wederzijdse belangen werkelijk te dienen. Rusland heeft geld en crediet noodig en Duitschland was tot dusverre niet in staat dit geld op te brengen. Thans wil men intusschen een poging doen, met credietverleening op groote schaal een aanvang te maken. Het crediet van 100 millioen Mlk., waantoe de Deutsche groote banken besloten hebben, zal door de Russische regeering tot aankoop van Deutsche goederen in Duitschland worden aangewend. Indirect willen de Russen hiermede hun deviezenfonds steunen en den Tsjerwonetz op peil houden. Gelukt aan de Russische Staatsbank de afwikkeling van deze transactie, dan wint zij vele maanden tijd, 10. voor de realisatie van het Russische graan en 20. om den Russischen landbouw zoo veel doenlijk werktuigen en machines in betaling voor het afgeleverde graan te geven. Door een en ander zou, gegeven het wantrouwen van den Russischen boer tegen contant geld, de graanprijs in het Russische binnenland voor den Staat als koper veel gunstiger worden en de uitvoer voor verliezen bewaard blijven. Tot dusver bestond nl. het gevaar, dat de Sovjet-Regeering steeds opnieuw te snel moest verkoopen, waardoor ze haar export niet rendabel maakte. Gelukken echter verdere Deutsche credietverleeningen niet, dan zal het handelsverdrag de Deutsche volkshuishouding maar weinig kunnen baten. De Russen moeten daar koopen, waar zij de goederen goedkoop kunnen krijgen en waar hun gemakkelijke betalingsvoorwaarden worden geboden. In den laatsten tijd ging dienengevolge een verrassend groot deel der Russische bestellingen naar Engeland en de Vereenigde Staten.

Uit het voorgaande wordt duidelijk, hoe weinig overzichtelijk het probleem van de Deutsch-Russische handelsbetrekkingen nog steeds is. Voor een van de principieel meest belangrijke dingen, nl. de vererving van industrie-concessies, landerijen, visscherijen enz. in Rusland, is geruimen tijd noodig, alvorens over hun succes een oordeel kan worden uitgesproken. Voor men kan beslissen, in hoeverre zoodanige concessies voor het Deutsche economische leven van praktisch nut zijn, zullen nog vele jaren moeten vergaan. Rusland is immers ongehoord verzwakt, bezit thans bij reusachtige behoeften slechts een zeer kleine koopkracht en moet de tegenwaarden ter betaling van den import eerst door moeizamen arbeid verkrijgen. Levert de handel met het buitenland winst, dan wordt deze door het veel te groote en improductief arbeidende handelsapparaat snel verteerd. Desondanks zou het niet billijk zijn, Ruslands groote economische prestaties op den weg naar het herstel te willen miskennen. Het belangrijkste blijft voorloopig nog het weder

gewonnen aan productieven arbeid en aan het economisch huishouden, zaken, die gedurende de revolutie en de verwoestende „sociale experimenten” verloren zijn gegaan. Uit eigen kracht zullen volk en staat in Rusland deze verliezen nauwelijks kunnen herstellen. Derhalve is voor Rusland iedere band met de economische krachten van andere landen, in het bijzonder van Duitsland, van groote waarde.

Hiermede is dan echter de algemeene beteekenis van het complex verdragen ook uitgeput. Het bevat in den grond toch nog niet veel meer dan de betuiging van den gemeenschappelijken wil, economisch te denken en te werken. Deze zelfde wil lag ook aan het verdrag van Rapallo ten grondslag, toen men de wederkeeringe, onzinnige herstellvorderingen opruimde. Gelukt het thans, den wederzijdschen economischen betrekkingen werkelijk een practischen vorm te geven, dan zal dit uit zichzelf een politieke toenadering in zich sluiten. Gelukt dit voorloopig niet, dan zullen ook alle verklaringen der staatslieden niet veel kunnen beteekenen. Een Duitsch-Russisch bondgenootschap, waarover zoo veel wordt gefabeld, zou immers eerst nadat de economische betrekkingen hecht zijn geworden, aan de orde komen; derhalve was het consequent en geheel eerlijk gemeend, dat de Deutsche Regeering zich na goedkeuring van het hier besproken verdrag naar Locarno begaf. Tegen Rusland zal Duitsland zeker nooit optreden, omdat het zijn economischen belangen en hoop niet zelf een einde kan bereiden. Met Rusland kan het echter, waarop steeds opnieuw de nadruk moet worden gelegd, eerst samengaan, wanneer ook zijn eigen economisch leven versterkt is. Deze versterking is echter eerst mogelijk, wanneer de overeenkomsten van Locarno Europa en de wereld met een geest van vreedzaamheid en lust tot den arbeid zullen hebben vervuld.

AANTEKENINGEN.

*Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam.*¹⁾ — Het indexcijfer over September 1925 van de kosten van levensonderhoud voor arbeidersgezinnen te Amsterdam bedraagt 83,6 tegen 83,8 in Juni jl.

	Voe- ding ²⁾	Rest ³⁾	Totaal	Stijging en daling in perc. sedert Mrt. '20		Index- cijfer
				Voe- ding	Rest	
Gemiddelde weke- lijksche uitgave per gezinseenheid ⁴⁾ in gulden in Mrt. '20	f 5,56½	f 5,70½	f 11,27	100	100	100
Bedragen, welke p. gezinseenheid zou- den zijn uitgege- ven, indien besteed aan hetzelfde als in Mrt. 1920, in:						
Juni 1920....	5,75½	5,78½	11,54	3,4	1,4	102,4
Sept. 1920....	6,20	5,83	12,03	11,4	2,2	106,8
Dec. 1920....	6,15	5,54	11,69	10,5	- 2,9	103,7
Maart 1921....	5,83	5,23½	11,06	4,8	- 8,2	98,2
Juni 1921....	5,88	5,08½	10,96½	5,7	-10,9	97,3
Sept. 1921....	5,43	5,07	10,50	- 2,4	-11,1	93,2
Dec. 1921....	5,15½	4,88½	10,04	- 7,3	-14,4	89,1
Maart 1922....	5,21½	4,91	10,12½	- 6,3	-13,9	89,8
Juni 1922....	4,93	4,92½	9,85½	-11,4	-13,7	87,4
Sept. 1922....	4,33	4,88½	9,21½	-22½	-14,4	81,8
Dec. 1922....	4,38½	4,91½	9,30	-21,2	-14,-	82,5
Maart 1923....	4,26½	4,83	9,09½	-23,4	-15,4	80,7
Juni 1923....	4,37	4,78	9,15	-21,5	-16,2	81,2
Sept. 1923....	4,34½	4,78½	9,13	-21,9	-16,1	81,-
Dec. 1923....	4,58½	4,78	9,36½	-17,6	-16,2	83,1
Maart 1924....	4,63½	4,80½	9,44	-16,7	-15,8	83,8
Juni 1924....	4,34	4,80	9,14	-22,0	-15,9	81,1
Sept. 1924....	4,44½	4,85	9,29½	-20,1	-15,-	82,5
Dec. 1924....	4,65½	4,88½	9,54	-16,4	-14,4	84,6
Maart 1925....	4,55	4,90	9,45	-18,2	-14,1	83,9
Juni 1925....	4,59½	4,85	9,44½	-17,4	-15,-	83,8
Sept. 1925....	4,50½	4,91½	9,42	-19,1	-13,8	83,6

¹⁾ Verg. p. 670 in het nummer van 5 Augustus jl.

²⁾ Brood, beschuit, koek, grutterswaren, melk, kaas, eieren,

Het Bureau licht de cijfers als volgt toe:

Het indexcijfer der-kosten van het levensonderhoud, berekend op de basis van Maart 1920 = 100, bedraagt over September 1925 83,6. Waar dit cijfer over de maand Juni jl. 83,8 bedroeg, is er sedert laatstgenoemde maand een verdere vermindering ingetreden, en wel met 0,2 op 83,8 of 0,2 pCt., zoodat de dalingsbeweging, welke na December 1924 is ingetreden, zich tot nog toe onafgebroken heeft voortgezet. De daling sedert September 1920, toen de duurte met een indexcijfer van 106,8 op de basis van Maart 1920 het hoogste punt bereikt had, bedraagt in September 1925 21,7 pCt. tegen 21,5 pCt. in Juni 1925.

Voor de voeding afzonderlijk is de daling sedert Maart 1920 19,1 pCt., tegen 17,4 pCt. in Juni 1925. Voor dit gedeelte van het budget neemt de vermindering in het afge-loopen kwartaal dus grootere afmetingen aan (2,1 pCt.) dan voor de totale uitgaven. Doch deze grootere vermindering wordt door een aanzienlijke stijging op den post huishuur te niet gedaan.

Wat de voeding zelf betreft valt op te merken, dat ook hier verschillende bewegingen in tegenovergestelden zin zijn waar te nemen, welke echter in hun werking op het eindcijfer elkaar neutraliseeren. De posten melk, eieren, vleesch (verhooging der prijzen van bevroren rundvleesch met in-gang van 31 Augustus), visch en vetten (de artikelen natuurboter, reuzel, spek) vertoonen een stijging; de stijging op melk en eieren neemt zelfs vrij belangrijke afmetingen aan. Daartegenover staat echter de sterke vermindering der prijzen van groenten, fruit en aardappelen. De vermindering voor groenten is niet alleen toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de soorten, welke in Juni en tevens in September verkrijgbaar zijn, in laatstgenoemde maand goed-kooper waren dan in de eerste, doch in nog sterkere mate aan het feit — en dit geldt eveneens voor fruit —, dat het seizoen in September goedkoopere soorten aan de markt brengt dan tijdens de periode, waarop de vorige berekening betrekking heeft. Vervolgens is nog te wijzen op een geringe prijsvermindering van suiker en eindelijk op enkele kleine wijzigingen (prijsverhooging van rijst en capucijners, prijsverlaging van brnne boonen, thee, krenten en rozij-nen), welke echter in de berekening der uitgaven per eenheid-en per week voor de betreffende posten niet tot uiting komen. De op 30 September ingevoerde verlaging van de broodprijzen heeft nog slechts een zeer geringen invloed op dit indexcijfer, omdat zij niet door alle bakkerijen wordt toegepast en overigens slechts voor één dag kon worden meegerekend.

Bovengenoemd cijfer 83,6 op de basis Maart 1920 = 100, omgerekend op de basis van het prijsverschil gedurende de periode 1911—1913 = 100 en Maart 1920 = 213,7, geeft een cijfer van 178,7 of 78,7 pCt. boven het peil van vóór den oorlog. In Juni 1925 bedroeg dit laatste cijfer 79,1 pCt. Ook thans moet weer worden herinnerd aan het voorbe-houd, dat tegen deze herleiding wordt gemaakt.

vleesch, visch, vetten, suiker, andere kruidenierswaren, groenten, fruit, aardappelen.

³⁾ Kleding, schoeisel, huishuur, brandstof, gas, electriciteit, poetsartikelen, wasch, fondsgelden, verzekering, contributie, periodieken, tabak, sigaren, dranken, instandhouding huisraad, ontspanning, tram, diversen.

⁴⁾ De herleiding tot gezinseenheden geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdsjaar.

Indexcijfers van groot- en kleinhandels-prijzen in Nederl.-Indië. — No. 9 van de maand-statistiek 1925 van het Centraal kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o. m. het volgende:

Invoer. Gedurende de maanden Dec. t/m. Mrt. vertoont het prijsverloop der invoerartikelen een groote stabiliteit, met een zeer lichte neiging tot dalen. Deze neiging is in April en Mei iets sterker tot uiting gekomen, terwijl Juni en Juli zeer weinig van Mei verschillen. De *levensmidde-len* liggen in April drie en gedurende Mei/Juli vier punten beneden Maart; *metalen* zijn in Mei/Juli vijf punten lager dan in Maart, terwijl *chemicaliën*, door een prijs-daling van chromaatgeel, in Mei vier punten lager zijn dan in April, en sindsdien door het *zoutzuur* nog een punt zijn gedaald. De *textiele goederen* stonden het vorige jaar op 208, in Maart op 209, in April en Mei op 207, in Juni op 206 en in Juli op 202. — Op bovengenoemde neiging tot dalen vormt alleen de groep *diversen* een uitzondering. Het algemeene indexcijfer voor deze groep bedroeg in 1922 en 1923 gemiddeld 176, het vorige jaar 189 en de laatste zes

maanden (Febr./Juli) geven achtereenvolgens 196, 193, 199, 199, 199 en 201. Deze hooge index-cijfers worden voornamelijk veroorzaakt door *goemie-zakken*.

Het algemeene indexcijfer voor den *geheelen invoer* stond voor Januari op 186 en voor December, Februari en Maart op 185, hetzelfde cijfer als het gemiddelde voor 1924, terwijl April 184, Mei en Juni 183 en Juli 182 geven.

Uitvoer. Ten einde voor de laatste zes of zeven maanden onderling vergelijkbare cijfers te erlangen, dient men bij de berekening van het algemeene indexcijfer der uitvoerartikelen het artikel *huiden* uit te sluiten, daar van dit artikel (dat een grooten invloed heeft op het algemeene indexcijfer) in de maanden December-Februari en April/Juli noteringen ontbraken. Dan blijkt ook hier t/m. Maart stabiliteit te heerschen, hoewel van gevoeliger aard dan die, welke bij den invoer werd geconstateerd, terwijl in April en Mei het indexcijfer vrij aanzienlijk lager is en Juni weder een punt beneden Mei ligt. De algemeene indexcijfers voor den geheelen uitvoer (zonder huiden) bedragen 154 (December), 152 (Januari), 149 (Februari), 152 (Maart), 145 (April), 142 (Mei), 141 (Juni). In Juli is de *koffie* wederom gedaald (Januari 190, Maart 183, Mei 180, Juni 168, Juli 159), doch *peper* en vooral *rubber* zijn in prijs gestegen, waardoor het algemeene indexcijfer op 149 kwam.

In *rubber* is een „boom” ontstaan. Het vorige jaar had zich een voor de markt van het product ongunstig beeld gevormd van de behoefte in verband met voorraden en productie. Op grond hiervan ging men in Malakka en de Straits zelfs tot gedwongen beperking der productie over. In de afgelopen maanden evenwel bleken de voorraden en de aanvoeren veel te gering voor de behoeften van de markt te Londen, waardoor de prijs sinds Jan./Febr. met ruim 240 pCt. steeg. In Mei werd de prijsstijging van *rubber* te niet gedaan door een prijsdaling van *suiker*, in Juni door een prijsdaling van *katjang-olie*, terwijl in Juli het uitvallen van de laag genoteerde *cacao* een belemmering voor het stijgen van het algemeene indexcijfer ophief. De prijsstijging van *rubber* schijnt intusschen in Juli voorloopig haar hoogtepunt te hebben bereikt.

De *theeprijzen* zijn het laatste halve jaar vrijwel onveranderd op hun hooge niveau blijven staan.

Het algemeene indexcijfer voor in- en uitvoerartikelen te zamen (zonder huiden) bedraagt in April 175, voornamelijk ten gevolge van de daling van het indexcijfer der uitvoerprijzen vier punten lager dan in de voorafgaande maand; in Mei 174, in Juni 173 en in Juli 175.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia en Buitenzorg.

	In- heemsch ¹⁾	Uit- heemsch ²⁾	Totaal
1913/14	100	100	100
1923	193	178	186
1924	180	161	171
Januari 1925	180	161	171
Februari „	176	160	168
Maart „	175	160	168
April „	177	161	169
Mei „	176	161	169
Juni „	173	162	168
Juli „	174	161	168
Augustus „	176	162	169

¹⁾ 17 artikelen. ²⁾ 16 artikelen.

van 1924, hetgeen er aanvankelijk op scheen te wijzen, dat de prijsdaling, het vorige jaar eenigszins onderbroken, zich zou voortzetten. De maand Juni evenwel vertoont op verschillende punten weer een andere neiging, en in Juli zijn *padi*, *beras*, *mais*, *bataten* en *ongepelde aardnoten* in prijs gestegen.

De Lire. — Gedurende het jaar 1924 heeft de Lire een in hoofdzaak dalende tendentie vertoont, waarbij de koers zonder bijzondere schommelingen van ongeveer 11,60 in Januari 1924, daalde tot ongeveer 10,60 in December van dat jaar. In 1925 zette deze dalende beweging zich voort, zoodat in Mei de koers om de 10 schommelde, om in Juni plotseling scherp te dalen; in de eerste dagen van Juli werd met ongeveer 8,40 het laagste punt bereikt; daarna trad een herstel in, zoodat gedurende Juli en de eerste helft van Augustus ruim 9 genoteerd kon worden, hierna verbeterende de koers verder, zoodat begin September weder de 10 bereikt werd; een oogenblik werd nog voor ongeveer 10,50 afgedaan, daarna verzwakte de koers iets en na de eerste week van October werd weder beneden de 10 genoteerd.

Het koersverloop van de Lire vertoont in hoofdzaak eenige overeenkomst met het koersverloop van den Franschen Franc. Vooral in Juni was dit zeer duidelijk

Indexcijfers van 51 invoer- en 19 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia en Soerabaja.

	Invoerartikelen.					Uitvoerartikelen.		Totaal groothandel.		
	Levens- middelen ¹⁾	Textiel- goederen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal	Zonder huiden	Met huiden	Zonder huiden	Met huiden
1913...	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1922...	176	211	181	153	176	186	130	123	173	170
1923...	174	208	186	165	176	187	140	133	176	173
1924...	173	208	182	159	189	185	150	141	178	174
Januari 1925...	167	208	182	159	197	186	152	—	178	—
Februari „ ...	168	208	181	157	196	185	150	—	177	—
Maart „ ...	166	209	180	157	198	185	152	144	179	176
April „ ...	163	207	173	157	199	184	145	—	175	—
Mei „ ...	162	207	175	153	199	183	142	—	174	—
Juni „ ...	162	206	175	152	199	183	141	—	173	—
Juli „ ...	162	202	175	152	201	182	149	—	175	—

¹⁾ 8 art. ²⁾ 18 art. ³⁾ 8 art. ⁴⁾ 8 art. ⁵⁾ 8 art.

Kleinhandelsprijzen.

Wat de algemeene indexcijfers betreft vertoont de kleinhandelsprijzen een beeld van stilstand. Sinds ruim een jaar blijven de indexcijfers voor de *uitheemsche* artikelen staan op 160 à 162 en sinds Februari van dit jaar schommelden die der *inheemsche* om 175, een vijftal punten beneden 180, het gemiddelde voor 1924.

Passerprijzen. In de jaren 1920—1923 zijn ook de inheemsche voedingsmiddelen over het algemeen aanzienlijk in prijs gedaald, terwijl de gemiddelden over 1924 in de meeste gevallen op een iets lager of op vrijwel hetzelfde peil staan als die over 1923. Een uitzondering op dit laatste maken *padi*, *rijst* en *cassave*. Voor laatstgenoemd artikel trad reeds in den loop van 1923 een lichte prijsstijging op, welke zich in 1924 accentueerde, terwijl *padi* en *rijst* in 1924 niet onbelangrijk in prijs zijn gestegen. De eerste vijf maanden van dit jaar gaven bijna doorlopend lagere prijzen te zien dan de overeenkomstige maanden

te zien, toen de Fransche Franc met den Belgischen Franc en de Lire groote koersverliezen boekte. De Fransche Franc was in Mei reeds vrij sterk aan het dalen, door verschillende oorzaken, welke zich concentreerden in den toestand der staatsfinanciën. Toen nu einde Mei door Amerika wederom het Intergeallieerde schuldenvraagstuk aan de orde gesteld werd en dit zoo netelige probleem weder op den voorgrond kwam, is daar waarschijnlijk een groot aanbod van Francs op gevolgd, evenals van Lires, want ook Italië moet nog met Amerika tot een regeling komen.

In Italië werd de groote koersval aan speculaties toegeschreven, maar in dit geval hadden deze „baisse”-speculaties dan toch een zeer reëlen ondergrond. De Italiaansche Regeering slaagde er in, na verwisseling van minister van Financiën — voor de Stefani kwam

Volpi in de plaats — door krachtige maatregelen den deviezenhandel te bedwingen en een herstel te forceeren, hierbij waarschijnlijk gesteund door een vijftig miljoen Dollar-crediet van de Firma J. P. Morgan & Co. te New York, welke Firma volgens de laatste berichten succursalen gaat openen te Milaan en te Rome en waarschijnlijk bemiddelend zal optreden bij de onderhandelingen over het schuldenvraagstuk, welke 1 November a.s. in Washington geopend zullen worden. ¹⁾ De jongste troebelen in Italië en het mislukken van de Fransche schuldregeling met Amerika hebben echter de laatste weken den koers weder doen dalen.

De Italiaansche pers, wijzende op den bloei van handel en industrie in Italië, tracht voortdurend aan te toonen, dat de daling van de Lire alleen veroorzaakt wordt door de uitgebreide baisse-speculaties, maar vergeet daarbij op te merken, dat wanneer er slechts redenen tot „vertrouwen” konden zijn, er voor speculaties en in het bijzonder voor baisse-speculaties geen grond zou zijn.

Ontegengesteld maakt het bedrijfsleven en in het bijzonder de buitenlandsche handel met de daarmee verbonden industrieën in Italië een gunstigen tijd door, hoewel de vraag gesteld moet worden of de goede gang van zaken niet voor een groot gedeelte berust op een geleidelijke inflatie, welke door de voortdurende daling van de Lire plaats vindt. Voor 1924 was het Italiaansche indexcijfer 609, terwijl het in Augustus 1925 tot 761 gestegen was. Onder de bloeiende industrieën staan op den voorgrond de metaal-industrie, de automobiël-industrie, welke zich tegenwoordig ook op de fabricatie van kleine wagens is gaan toeleggen, de chemische industrie en de kunstzijde. Ook in het binnenland heeft de industrie een nieuw afzetgebied gevonden, daar men vooral in den landbouw den laatsten tijd veel met machines is gaan werken; verder breidt de bevolking zich tegenwoordig veel sneller uit, vooral als gevolg van de moeilijkheden, welke aan de landverhuizing verbonden zijn.

Dat echter de handelsbalans, ondanks den belangrijken uitvoer, toch passief is, vindt vooral zijn oorzaak in het feit, dat Italië voor de voornaamste grondstoffen der industrie, zooals steenkool, ertsen, wol, katoen en dergelijke op het buitenland is aangewezen. Bovendien moesten door een verkeerde politiek van uitstel na den slechten graanoogst in Italië in 1924, dit jaar zeer groote graanaankopen in het buitenland plaats vinden, tot een bedrag van ongeveer 3 milliard Lire. Het spreekt vanzelf, dat dergelijke feiten ongunstig op den koers moeten werken.

De door de Stefani in het laatst van zijn minister-schap ingeslagen politiek van duurder geld, is door zijn opvolger krachtig voortgezet. In het bijzonder worden diens maatregelen — waarover de bekende Italiaansche econoom Prof. Riccardo Bachi in een van de laatste nummers van den „Wirtschaftsdienst” een interessant artikel schreef — effectief gemaakt door de nauwe samenwerking, welke ontstaan is tusschen het bankwezen en het Ministerie van Financiën.

Men tracht thans tot een inperking der te hooge credietverleening te komen, in het bijzonder door een strenge selectie der credietzoekenden. Bovendien is het particulier disconto door de banken op 8½ à 9 pCt. en hooger gesteld, bij een officieel disconto van 7 pCt. Prof. Bachi betwijfelt echter, of dit een voldoende inperking bewerken kan. Op de kapitaalmarkt is echter met een belangrijke daling, in het bijzonder der aandelenkoersen, een terugslag ingetreden.

Einde Augustus werd de Minister van Financiën gemachtigd een serie maatregelen te treffen, welke in het bijzonder beoogden de speculatie in Lires te beteugelen en den uitvoer van kapitaal tegen te gaan. Het werd in de eerste plaats verboden, aan buitenlanders Lire-credieten te openen; dan werd het verbo-

den, de door buitenlandsche firma's op haar Italiaansche filialen getrokken Lire-wissels in disconto te nemen. Verder werd het verboden ten gunste van buitenlandsche firma's Lires uit te betalen op crediet-brieven, waarvan de tegenwaarde in deviezen niet beschikbaar is; dan kwam de verplichting, om aan het Ministerie alle termijnzaken in wissels onder bekendmaking der tegenpartij mede te deelen; de verplichting om de aan exportfirma's verleende credieten na te gaan, om te voorkomen, dat de grootte dezer credieten die firma's in de gelegenheid zou stellen, groote bedragen deviezen door verkoop hunner producten in het buitenland te verwerven. Ten slotte nog een verbod aan de banken, den klanten deviezen te verkoopen, indien niet tegelijkertijd de tegenwaarde in Lires betaald wordt.

Het plotselinge invoeren van deze ingrijpende en strenge maatregelen heeft de deviezen-speculatie een geheel andere richting gegeven en allereerst tot een belangrijk aanbod van de buitenlandsche deviezen in Italië zelf geleid, welke daar gehouden werden in de verwachting eener verdere daling der Lire; terwijl er op de buitenlandsche markten veel vraag naar Lires ontstond. De koers liep dan ook spoedig omhoog. Verder heeft de scherpe contrôle de speculatie in Lires zeer bemoeilijkt.

In hoeverre het echter mogelijk zal zijn met deze maatregelen ook op den duur den koers der Lire binnen beperkte grenzen te houden is thans nog niet te beoordeelen. De uitslag van de onderhandelingen te Washington zal uiteraard mede van grooten invloed zijn. Zoolang intusschen het buitenland nog niet in staat is, een gefundeerd vertrouwen in Italië en in het bijzonder in de Italiaansche binnenlandsche politiek te stellen, zullen alle economische maatregelen zeer waarschijnlijk niet in staat zijn, om kromme sprongen der Lire-curve te voorkomen.

Provinciale en Gemeenteleeningen.

— Sinds 1 Augustus 1924 ontvangt het Centraal Bureau voor de Statistiek van alle provinciën en gemeenten een opgaaft van de in de afgelopen drie maanden opgenomen leeningen en bovendien van den stand der opgenomen en uitstaande kasgelden. Ons beperkend tot de cijfers der eerstgenoemde geconsolideerde leeningen is hieronder zoowel het in elke periode opgenomen totaalbedrag vermeld als het aantal provinciën en gemeenten, dat deze gelden heeft opgenomen.

Periodes	Aantal provinciën, die gelden hebben opgenomen	Opgenomen bedrag	Aantal gemeenten, die gelden hebben opgenomen	Opgenomen bedrag
1 Mei '24-1 Aug. '24	—	× f 1000	153	× f 1000 19.843
1 Aug. '24-1 Nov. '24	1	4000	124	19.254
1 Nov. '24-1 Feb. '25	1	1002	226	39.609
1 Feb. '25-1 Mei '25	1	1198	165	81.763
1 Mei '24-1 Mei '25	2	6200	474	160.469
1 Mei '25-1 Aug. '25	5	17.292	215	81.769

Van de 1082 gemeenten hebben dus in de jaarperiode 1924/1925 474 gemeenten gelden opgenomen tot een gezamenlijk bedrag van ruim 160 miljoen gulden; gedurende het kwartaal 1 Mei—1 Aug. 1925 bedroeg dit bedrag reeds bijna 82 miljoen voor 215 gemeenten.

Met behulp van de in bovengenoemd Maandschrift voorkomende gegevens is het mogelijk, zoowel een onderscheiding te maken naar de doeleinden, waarvoor geleend werd als naar den koers en het rentepercentage. Voor de jaarperiode en de periode 1 Mei—1 Augustus 1925 zijn de totaalcijfers der provinciale en der gemeentelijke leeningen hieronder vermeld. Vooraf zij vermeld, dat bij de indeeling naar de doeleinden de onderscheiding gevolgd is, die sinds 1924 is ingevoerd voor de gemeentebegrotingen en -rekeningen en dat de totaalcijfers van beide staatjes van elkaar afwijken, omdat in de gevallen, waarbij een

¹⁾ Volgens het Italiaansche Ministerie van Financiën bedraagt de hoofdsom dezer schuld ruim 8.5 milliard Goud-Lire.

leening in verschillende gedeelten wordt opgenomen, in den verdeelingsstaat naar de doeleinden reeds dadelijk het *totaalbedrag* der leening wordt verantwoord in de periode, waarin voor het eerst gelden worden opgenomen, terwijl in den verdeelingsstaat naar den koers en het rentepercentage een dergelijke leening meermalen voorkomt, doch telkens slechts voor het gedeelte, dat in een bepaalde periode wordt opgenomen.

Nominaal bedrag der geconsolideerde leeningen, verdeeld naar de doeleinden.

Doeleinden 1)	Periodes	
	1 Mei 1924— 1 Mei 1925	1 Mei—1 Aug. 1925
	× f 1000	× f 1000
	Provinciale leeningen	
Electriciteitsbedrijven	4.000	—
Conversie	2.200	17.292
Totaal der provinciale leeningen.	6.200	17.292
	Gemeenteleeningen	
Vroegere diensten	206	31
Algemeen beheer	788	197
Openbare veiligheid	719	98
Volksgezondheid	2.536	1.178
Volkshuisvesting	15.522	4.964
Openbare werken	15.860	2.496
Eigendommen niet voor den publieken dienst bestemd	10.055	374
Onderwijs, kunsten en wetenschappen	15.017	6.348
Ondersteuning aan behoefte en werkl.	1.329	64
Landbouw	75	2
Handel en nijverheid	985	47
Belastingen	15	—
Bedrijven	32.659	5.910
Kasgeldvoorzieningen	367	—
Geldleeningen	82	52
Conversie	50.318	60.792
Overige doeleinden	18.265 ²⁾	135
Totaal der gemeenteleeningen...	164.802	82.687

1) Voor een nadere omschrijving van de uitgaven ressorterende onder de verschillende rubrieken zij verwezen naar het begrotingsmodel A der gemeenten, opgenomen in het Provinciaal Blad over 1923 van elk der provinciën. Tot de rubriek „Vroegere diensten” behooren de achterstallige uitgaven van vorige dienstjaren.

2) Hieronder een bedrag van f 17.525.000 voor nog onbekende doeleinden geleend.

Van de door gemeenten gesloten leeningen zijn snel stijgende bedragen voor conversie bestemd. In de vijf kwartalen, waarover bovenstaande cijfers loopen, bedroegen zij resp. f 101.000, f 167.000, f 3.711.000, f 46.339.000 en f 60.792.000. Van de ten behoeve der gemeentelijke bedrijven geleende bedragen kwam ten laste van electriciteitsbedrijven resp. f 13.835.000 en f 493.000, van gasbedrijven f 5.870.000 en f 659.000, van grond- en woningbedrijven f 6.120.000 en f 4.550.000 en van waterleidingbedrijven f 2.193.000 en f 193.000

Nominaal bedrag der geconsolideerde leeningen, verdeeld naar den koers en het rentepercentage.

Koers	Rentepercentage	Periodes	
		1 Mei 1924— 1 Mei 1925	1 Mei— 1 Aug. 1925
		× f 1000	× f 1000
		Provinciale leeningen	
100	4,5	—	1.000
	5	—	700
99-100	4-4,5	—	6.500
	5	—	5.996
	5,5	2.200	—
98-99	5	—	1.096
	5,5	4.000	—
96-97	4,5	—	2.000
Totaal der provinciale leeningen		6.200	17.292
		Gemeenteleeningen	
boven 100	5	—	15
	5,5	10	34
	6	49	6
	6,5	12	—

100	renteloos	23	0,4
	2,5	—	10
	3	38	71
	3,5	141	—
	4-4,5	119	8
	4,5-5	407	107
	5-5,5	4.621	2.544
	5,5-6	7.606	8.135
	6-6,5	9.229	71
	6,5	3.754	40
99-100	4,5	—	20
	5-5,5	26	19.678
	5,5-6	6.444	1.631
	6-6,5	5.628	200
	6,5	370	—
98-99	5	15.450	20.757
	5,5-6	15.521	—
	6	26.094	100
	6,5	38	—
97-98	5-5,5	761	20.286
	5,5	24.060	28
	6	13.205	24
	6,5	96	—
96-97	5	21.700	2.300
	5,5	125	—
	6	2.790	—
95-96	5	1.716	705
	6	40	—
94-95	5	50	—
	5,5	73	—
92	5,5	12	—
90	5,5-6	254	—

Totaal gemeenteleeningen.... 160.469 | 81.769¹⁾

1) In dit cijfer is begrepen de door Amsterdam opgenomen premieleening van f 5.000.000,— rentende 3 pCt., die in verband met haar bijzonder karakter in de tabel evenwel buiten rekening is gelaten.

Dat de gemeenten in het algemeen in het laatste kwartaal op gunstiger voorwaarden gelden konden opnemen dan in de vorige periode is uit de cijfers duidelijk merkbaar. Nog duidelijker blijkt dit als wordt nagegaan, hoe hoog voor de niet tegen den parikoers gesloten leeningen de rentevoet geweest zou zijn, indien ook deze leeningen tegen parikoers waren uitgegeven.

In onderstaand staatje is een samenvatting opgenomen van alle (voor zoover noodig tot den parikoers herleide) gemeenteleeningen, waarbij tevens de verhoudingscijfers zijn vermeld ten aanzien van het totaalbedrag in elk kwartaal opgenomen.

Rentepercentage	Periodes.				
	1 Mei— 1 Aug. '24	1 Aug.— 1 Nov. '24	1 Nov. '24— 1 Febr. '25	1 Febr.— 1 Mei '25	1 Mei— 1 Aug. '25
	Absolute bedragen in duizendtallen guldens.				
Renteloos	—	12	11	—	0,4
Beneden 4 % ..	153	—	26	—	81
4 —4,5 „ ..	33	—	75	11	8
4,5-5 „ ..	198	68	86	55	142
5 —5,5 „ ..	457	337	2.946	40.595	66.302
5,5-6 „ ..	792	527	15.502	37.072	9.801
6 —6,5 „ ..	16.948	16.496	19.916	3.895	395
6,5-7 „ ..	1.263	1.813	1.047	136	40
Totaal..	19.843	19.254	39.609	81.763	81.769¹⁾
	In % van het totaal.				
Renteloos	—	0,06	0,03	—	0,00
Beneden 4 % ..	0,77	—	0,07	—	0,10
4 —4,5 „ ..	0,16	—	0,19	0,01	0,01
4,5-5 „ ..	1,00	0,35	0,21	0,07	0,17
5 —5,5 „ ..	2,30	1,75	7,44	49,65	81,09
5,5-6 „ ..	3,99	2,74	39,14	45,34	11,99
6 —6,5 „ ..	85,41	85,68	50,28	4,76	0,48
6,5-7 „ ..	6,37	9,42	2,64	0,17	0,05
Totaal..	100,—	100,—	100,—	100,—	100,—²⁾

1) In dit cijfer is begrepen de door Amsterdam opgenomen premieleening van f 5.000.000,— rentende 3 pCt., die in verband met haar bijzonder karakter in de tabel evenwel buiten rekening is gelaten.

2) De som van bovenstaande verhoudingscijfers is kleiner in verband met de in noot 1 genoemde omstandigheid.

De tegen een lageren rentevoet dan 4,5 pCt. opgenomen bedragen zijn betrekkelijk van weinig belang.

Over het laatste halfjaar komen de hoogste percentages voor in de groep van 5—5,5 pCt., terwijl voor de daaraan voorafgaande kwartalen dit nog het geval was voor de groep van 6—6,5 pCt. — V.

ONTVANGEN:

Reparation und Wiederaufbau von Dr. Hugo Ferdinand Simon, Vortragender Legationsrat und Oberstleutnant a. D. Berlin; 1925. Carl Heymanns Verlag.

In bovenstaand werk wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van het herstel- en reconstructievraagstuk vanaf Versailles tot en met het Dawes-rapport. Het is ingedeeld volgens de verschillende perioden, welke in dit tijdsverloop duidelijk vallen te onderkennen en die door Versailles, het Londense Ultimatum, de conferentie van Cannes en de toestemming van de in de Commissie van Herstel vertegenwoordigde mogendheden tot instelling der commissies van deskundigen van elkander worden gescheiden. Voor ieder dezer perioden wordt dan een beeld gegeven van de politieke en economische houding der bij het herstelvraagstuk in de eerste plaats geïnteresseerde mogendheden. Vervolgens worden de feiten en gebeurtenissen, welke hieruit op financieel en economisch gebied voortvloeien, in zoverre zij voor den voortgang van de reconstructie en het herstelvraagstuk karakteristiek zijn, naar voren gebracht. Bij de financiële resultaten wordt in de eerste plaats de kapitaalvoorziening van het verarmde Europa, zoowel uit leeningen als uit herstelgelden onderzocht, waarbij de resultaten van het opbrengen der herstelkosten, evenals hun verdeling, kort worden belicht. Naast het kapitaalvoorzieningsvraagstuk wordt de ontwikkeling van het vraagstuk der intergeallieerde schulden geschetst.

De bedoeling van den schrijver is, een indruk te geven van de buitengewoon veelzijdige en noodlottige uitwerking van het herstelvraagstuk op de politiek en het economisch leven, op de reconstructie van Duitschland, Europa en de wereldhuishouding en den draad, die door de verschillende fasen van het herstelvraagstuk heen loopt, op te sporen.

In het boek is zeer veel materiaal verwerkt, waarvan het hanteeren door een zeer uitvoerig inhoudsoverzicht en een uitgebreid register gemakkelijk is gemaakt. Mocht men den inhoud van het boek desondanks toch een enkel maal tevergeefs raadplegen, dan kan de litteratuuropgave aan het slot allicht den weg wijzen.

MAANDCIJFERS.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	Augustus 1925		September 1925	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o ..	110.852		111.460	
Ontv. stortingen.	355.258	63.552.399	381.257	60.587.760
Uitbet. cheques..	117.122	45.474.597	117.560	49.570.945
Bijschrijvingen ..	860.284	331.297.773	921.829	374.790.367
waarvan in giro		266.905.241		307.046.352
Afschrijvingen ..	574.949	314.458.282	592.448	357.068.006
waarvan in giro		266.905.241		307.046.352
Gezamenlijk te goed op ult ^o ..		395.789.983		413.487.468
Belegd		63.811.496		71.892.029

RIJKSPOSTSPAARBANK.

	1923	1924	1925
SEPTEMBER			
Inlagen	f 9.595.380	f 10.526.445	f 10.114.903
Terugbetalingen ...	„ 8.379.761	„ 10.237.280	„ 9.616.412
Tegood der inleggers op ultimo	„ 297.977.737	„ 302.540.100	„ 304.166.118
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 44.481.950	„ 44.062.850	„ 42.055.450
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	9.017	9.943	10.027
Aantal geheel afbetaald	5.988	7.264	7.205
Aantal in omloop op ultimo	1.947.948	1.965.804	1.979.736

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 3 1/8 3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 22 Oct. '25
Bk. { Bel. Binn. Eff. 4 3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem. 5 1/2 7 Sept. '25
{ Vrsch. in R.C. 5 3 Oct. '25	Zweedsche Rbk 4 1/2 8 Oct. '25
Javasche Bank .. 4 1/2 20 Oct. '25	Bank v. Noorw. 5 1/2 14 Sept. '25
Bank van Engeland 4 1 Oct. '25	Bk. v. Tsjecho-Duitsche Rijkshk. 9 26 Feb. '25
Bank v. Frankrijk 6 9 Juli '25	N. Bk. v. O'rijk. 9 3 Sept. '25
Belgische Nat. Bnk. 5 1/2 22 Jan. '25	N. Bk. v. Hong. 7 22 Oct. '25
Fed. Res. Bank N.Y. 3 1/2 26 Feb. '25	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Bank van Spanje .. 5 23 Mrt. '25	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2

OPEN MARKT.

	1925				1924	1923	1914
	24 Oct.	19-24 Oct.	12-17 Oct.	5-10 Oct.	20-25 Oct.	22-27 Oct.	20-24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	3 3/16	3 3/8-9/16	3 1/4-7/16	3 5/16-3/8	4 3/4-5 1/4	2 3/4	3 1/2-3 3/16
Prolong.	3 1/2	3 1/4-4	3-1/4	2 3/4-3	4 1/4-5	2 3/4-3	2 1/4-3 1/4
Londen							
Daggeld ..	2 3/4-3 1/2	2 3/4-4	2 1/2-4 1/2	2-3/4	2 3/4-4	2 1/4-1 1/2	1 3/4-2
Partic. disc.	3 3/4	3 3/4-1 3/16	3 5/16-3/4	3 5/16-3/8	3 3/4-1 3/16	3 1/2-3 3/16	2 1/4-3 1/4
Berlijn							
Daggeld ..	7-9	7-9 1/2	8-10	8-10	—	—	—
Partic. disc.							
30-55 d..	7 1/8	7 1/8	7 1/8	7 1/8-1/4	—	—	—
56-90 d..	7	7-1 1/8	7-1 1/8	7	—	—	2 1/8-1 1/2
Waren-wchsel.	8 3/4-7/8	8 3/4-9	8 7/8-9	8 7/8-9	—	—	—
New York ¹⁾							
Call money	4 1/4-1 1/2	4-3 3/4	4 1/2-5 3/4	4 1/2-5 3/4	2-1 1/4	4-5 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3 5/8	3 5/8	3 5/8	3 5/8	—	—	—

¹⁾ Call money-koers v. 23 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia ¹⁾
20 Oct. 1925	2.48 1/8-1/16	12.04 1/2	59.24 1/2	11.01	11.34	100 1/2
21 " 1925	2.48 1/8-1/16	12.04 1/2	59.24	10.98	11.34	100 1/2
22 " 1925	2.48 5/8	12.04 3/8	59.23 1/2	10.76 1/2	11.34	100 1/2
23 " 1925	2.48 5/8	12.04 3/8	59.20 1/2	10.50	11.34	100 1/2
24 " 1925	—	12.04 3/8	59.16	10.34	11.35	100 1/2
26 " 1925	2.48 5/8	12.04 3/8	59.12 1/2	10.40	11.27 1/2	100 1/2
Laagste d.w. ¹⁾	2.48 5/16	12.03 7/8	59.10	9.90	11.10	100 1/2
Hoogste d.w. ¹⁾	2.48 7/8	12.05	59.26	11.03	11.36	100 3/4
19 Oct. 1925	2.48 7/8	12.04 3/8	59.24	10.95	11.34	100 5/8
12 " 1925	2.48 1/8-1/16	12.04 3/8	59.22 1/2	11.44 1/2	11.36	100 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan **)	Madrid **)
20 Oct. 1925	47.93	35.07 1/2	7.37	1.18	9.93	35.70
21 " 1925	47.95	35.07 1/2	7.37	1.17 1/2	9.95	35.69
22 " 1925	47.95	35.07 1/2	7.37	1.18	9.82 1/2	35.60
23 " 1925	47.90	35.07 1/2	7.36	1.18	9.75	35.57 1/2
24 " 1925	47.88	35.05	7.37 1/2	1.18	—	—
26 " 1925	47.85	35.05	7.38	1.10	9.85	35.56
Laagste d.w. ¹⁾	47.80	35.—	7.35	1.12	9.73	35.50
Hoogste d.w. ¹⁾	48.—	35.15	7.40	1.25	9.98	35.75
19 Oct. 1925	47.95	35.07 1/2	7.37 1/2	1.20	9.91	35.72
12 " 1925	48.—	35.07 1/2	7.38	1.20	9.95	35.77 1/2
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors ¹⁾	Buenos-Aires ¹⁾	Mon-treal ¹⁾
20 Oct. 1925	66.60	62.50	51.15	6.27	102 1/2	2.49
21 " 1925	66.60	61.20	50.50	6.27 1/2	102 3/8	2.49
22 " 1925	66.62 1/2	61.50	50.60	6.27 1/2	102 1/2	2.48 3/4
23 " 1925	66.60	61.60	50.70	6.27 1/2	102 1/2	2.48 3/8
24 " 1925	66.60	61.35	50.35	6.27 1/2	102 1/2	2.48 1/2
26 " 1925	66.60	61.40	50.65	6.27	102 1/2	2.48 3/8
Laagste d.w. ¹⁾	66.50	60.20	50.20	6.25	102 1/4	2.48 1/4
Hoogste d.w. ¹⁾	66.65	62.30	51.40	6.30	103	2.49 1/4
19 Oct. 1925	66.60	62.30	50.60	6.27 1/2	102 5/8	2.49
12 " 1925	66.82 1/2	60.35	49.90	6.27 1/2	102 3/4	2.49
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
20 Oct. 1925	4,84 ⁹ / ₁₆	4,44	23,80	40,19
21 " 1925	4,84 ⁹ / ₁₆	4,38	23,80	40,19
22 " 1925	4,84 ⁷ / ₁₆	4,30	23,80	40,22
23 " 1925	4,84 ⁴ / ₈	4,23	23,80	40,23
24 " 1925	4,84 ¹⁹ / ₁₆	4,10	23,80	40,25
26 " 1925	4,84 ¹⁹ / ₁₆	4,29	23,80	40,25
13 Oct. 1925	4,84 ¹ / ₈	4,52	23,80	40,19
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 ¹ / ₂	40 ⁹ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	10 Oct. 1925	17 Oct. 1925	19/24 Oct. '25 Laagste	24 Oct. '25 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁷ / ₃₂
*Bangkok	Sh. p. tical	1/10 ⁹ / ₈	1/10 ³ / ₈	1/10 ³ / ₈	1/10 ³ / ₈
B. Aires ¹⁾	d. p. \$	46 ¹⁹ / ₃₂	46 ⁷ / ₁₆	46 ¹¹ / ₃₂	46 ⁹ / ₁₆
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 ⁹ / ₁₆	1/6 ⁹ / ₁₆	1/6 ⁶ / ₃₂	1/6 ⁷ / ₃₂
Constantin	Piast. p. £	852 ¹ / ₂	857 ¹ / ₂	850	870
Hongkong	Sh. p. \$	2/5 ¹⁹ / ₁₆	2/5 ¹⁹ / ₃₂	2/5 ⁴ / ₈	2/5 ¹⁹ / ₁₆
Lissabon ¹⁾	d. per Mil.	217 ¹ / ₃₂	217 ¹ / ₃₂	2 ¹ / ₂	2 ⁹ / ₁₆
Mexico	d. per \$	26	26	24	26
Montevideo ¹⁾	d. per \$	50 ¹ / ₂	50 ¹ / ₂	50	50 ¹ / ₂
Montreal	\$ per £	4.83 ¹ / ₂	4.83 ¹ / ₂	4.83 ¹ / ₂	4.83 ⁷ / ₈
R.d. Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	71 ¹ / ₃₂	77 ¹ / ₃₂	7 ⁵ / ₁₆	7 ⁹ / ₁₆
Shanghai	Sh. p. tael	3/2 ⁹ / ₁₆	3/3	3/2 ¹ / ₂	3/3 ¹ / ₈
Singapore	id. p. \$	2/4 ⁹ / ₁₆	2/4 ³ / ₁₆	2/4 ¹ / ₈	2/4 ⁹ / ₁₆
Valparaiso ²⁾	peso p. £	39.60	39.70	39.40	39.70
Yokohama	Sh. p. yen	1/8 ⁹ / ₃₂	1/8 ¹ / ₈	1/8 ¹ / ₂	1/8 ⁷ / ₁₆

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS³⁾

Londen ¹⁾		N.York ²⁾		Londen	
19 Oct. 1925	33 ⁹ / ₁₆	71 ¹ / ₂	19 Oct. 1925	84/11 ¹ / ₂	
20 " 1925	32 ¹⁹ / ₁₆	71 ¹ / ₈	20 " 1925	84/11 ¹ / ₂	
21 " 1925	33	71 ¹ / ₂	21 " 1925	84/11 ¹ / ₂	
22 " 1925	33 ¹ / ₈	71 ¹ / ₂	22 " 1925	84/11 ¹ / ₂	
23 " 1925	33 ¹ / ₈	71 ¹ / ₂	23 " 1925	84/11 ¹ / ₂	
24 " 1925	33 ¹ / ₈	71 ¹ / ₈	24 " 1925		
25 Oct. 1924	35 ¹ / ₁₆	70	24 Oct. 1924	92/2	
20 Juli 1914	24 ¹ / ₁₆	54 ¹ / ₈	20 Juli 1914	84/10	

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen	19 October 1925	26 October 1925
Saldo bij Nederl. Bank	f —	f —
Saldo bij betaalmesters	3.332.677,28	2.636.147,28
Voorschot op ult. Sept. 1925 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink. bel. en opcenten op Rijksink. bel.	65.390.361,16	65.390.361,16
Voorsch. aan de koloniën	22.066.048,06	17.661.340,99
Voorsch. a. h. buitenland	214.837.394,64	213.957.555,88
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk. papier	—	4.000.000,—

Verplichtingen.

	19 October 1925	26 October 1925
Voorsch. door de Ned. Bank Schatkistbilj. in omloop ¹⁾	f 14.995.720,87	f 11.158.829,06
Schatkistprom. in omloop	146.849.000,—	146.834.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	121.660.000,—	119.660.000,—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmesters in kas)	13.000.000,—	11.000.000,—
Door den Postch.- en Girodienst in 's Rijks Schatkist gestort	18.604.304,—	18.084.642,—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten	41.037.959,91	44.789.614,65
	1.832.389,34	213.558,59

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	17 October 1925	24 October 1925
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 13.220.000,—	f 8.869.000,—
Ind. Schatk. prom. in oml.	44.650.000,—	44.650.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	10.235.000,—	11.235.000,—
Muntbiljetten in omloop.	35.487.000,—	35.177.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt belegginggeld v. h. N.-I. muntfonds	6.222.000,—	6.222.000,—
Totaal	f 109.814.000,—	f 106.153.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 26 October 1925.

Activa.		
Binnel. Wis- Hfdbk. f	47.489.763,56	
sels, Prom., Bijbkn. "	16.773.121,64	
enz. in disc. Ag. sch. "	25.871.051,94	f 90.133.937,14
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	
Idem eigen portef. f	243.955.161,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	—	243.955.161,—
Beleeningen Hfdbk. f	44.521.337,63	
incl. vrach. Bijbkn. "	10.802.700,61	
in rek.-crt. Ag. sch. "	71.072.969,67	
op onderp. f	126.397.007,91	
Op Effecten	f 124.276.752,91	
Op Goederen en Spec.	2.120.255,—	126.397.007,91
Voorschotten a. h. Rijk	—	10.177.665,17
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 56.184.160,—	
Muntmat., Goud	362.152.448,28	
	f 418.336.608,28	
Munt, Zilver, enz.	23.396.550,94	
Muntmat., Zilver	—	441.733.159,22
Effecten		
Belegging Res.fonds. f	6.457.514,29	
id. van 1/6 v. h. kapit.	3.991.050,69	10.448.564,98
Gebouwen en Meub. der Bank	—	5.171.000,—
Diverse rekeningen	—	38.551.378,57
	f	966.567.873,99

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	6.483.597,96
Bijzondere reserve	12.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	881.287.400,—
Bankassigatiën in omloop	1.271.505,61
Rek.-Cour. f	
saldo's: Het Rijk	—
Anderen	33.881.964,21
Diverse rekeningen	11.643.406,21
	f 966.567.873,99

Beschikbaar metaalsaldo f 257.888.842,24
Op de basis van 2/6 metaaldekking 74.600.668,28
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. 1.289.444.210,—
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Ander opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dektings perc.
26 Oct. '25	418.337	23.397	881.287	35.153	257.889	48
19 " '25	418.355	23.036	886.959	35.687	256.306	48
12 " '25	418.355	22.753	897.944	25.206	255.921	48
5 " '25	418.355	22.745	907.839	26.313	253.713	47
28 Sept. '25	418.355	23.432	878.564	34.802	258.557	48
21 " '25	418.356	23.196	870.153	37.969	259.370	49
27 Oct. '24	489.345	10.855	956.666	24.319	303.485	51
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen ²⁾
26 Oct. 1925	90.134	11.000	126.397	243.155	38.551
19 " 1925	90.920	13.000	128.992	243.881	38.762
12 " 1925	97.834	20.000	124.266	243.640	39.558
5 " 1925	101.591	22.000	126.493	243.429	41.428
28 Sept. 1925	83.135	—	127.620	243.323	38.371
21 " 1925	85.120	—	122.247	243.187	39.599
27 Oct. 1924	138.083	3.000	164.588	53.743	144.992
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/6 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Ander opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
19 Sept. 1925	1.002	1.686	661	992	255
12 " 1925	1.001	1.702	661	982	246
5 " 1925	1.002	1.773	602	980	210
29 Aug. 1925	1.003	1.824	619	987	254
22 " 1925	1.004	1.545	803	986	300
20 Sept. 1924	1.146	1.458	915	1.026	309
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opesch. schulden	Beschikb. metaalsaldo
24 Oct. 1925	186.250		336.500	57.000	107.550
17 " 1925	186.750		325.500	74.500	106.750
10 " 1925	187.000		334.000	70.000	106.200
19 Sept. 1925	132.276	42.869	324.926	58.994	99.093
12 " 1925	132.313	43.390	325.048	61.657	98.973
5 " 1925	132.373	44.107	321.652	51.853	102.443
29 Aug. 1925	132.310	44.229	315.127	50.865	104.024
25 Oct. 1924	148.784	57.346	276.063	114.341	128.684
27 Oct. 1923	160.616	61.243	259.535	140.204	142.608
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekening ¹⁾	Dek-kings-percentage
24 Oct. 1925		174.790		***	47
17 " 1925		178.500		***	47
10 " 1925		185.000		***	46
19 Sept. 1925	17.752	29.251	101.328	55.738	46
12 " 1925	17.752	29.008	102.290	58.870	46
5 " 1925	17.895	30.963	92.904	55.385	47
29 Aug. 1925	17.627	32.010	86.230	53.131	48
25 Oct. 1924	34.326	17.685	105.509	35.841	53
27 Oct. 1923	38.139	26.187	96.023	40.972	56
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{6}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
21 Oct. 1925	152.741	142.541	291.901	56.250	240.817
14 " 1925	155.843	143.134	293.735	56.250	242.537
7 " 1925	157.917	143.961	294.478	56.250	243.453
30 Sept. 1925	160.467	144.775	293.004	56.250	242.188
23 " 1925	160.660	142.911	291.731	56.250	240.566
16 " 1925	161.064	143.527	293.773	56.250	242.661
22 Oct. 1924	128.488	122.906	285.218	27.000 ²⁾	240.869
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
21 Oct. '25	32.379	74.111	9.618	109.182	29.950	25 $\frac{1}{2}$
14 " '25	28.822	68.229	8.455	109.182	9.618	29
7 " '25	33.742	69.238	9.547	103.413	32.459	28 $\frac{1}{8}$
30 Sept. '25	36.773	75.576	27.110	109.508	33.706	27 $\frac{1}{8}$
23 " '25	36.934	75.364	17.047	102.391	35.442	28 $\frac{1}{2}$
16 " '25	38.014	71.445	17.450	114.473	37.499	29
22 Oct. '24	42.468	77.116	14.758	112.497	25.332	19,90
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits. ²⁾ Gouddekking.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitent.	Zilver	Te goed in het buitent.	Buit. gew. voorsch. afd. Staat	Schat-kistbiljetten ²⁾	Wts-sels
22 Oct. '25	5.547	1.864	310	565	30.350	5.147	2.796
15 " '25	5.547	1.864	310	563	30.500	5.144	2.950
8 " '25	5.547	1.864	310	562	30.800	5.142	2.844
1 " '25	5.547	1.864	310	561	30.350	5.133	3.691
24 Sept. '25	5.547	1.864	310	561	28.900	5.130	3.212
23 Oct. '24	5.544	1.864	302	572	22.700	4.813	4.973
23 Juli '14	4.104	—	640	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitent.	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
22 Oct. '25	16	6	2.670	46.599	2.320	45
15 " '25	17	6	2.662	46.914	2.261	45
8 " '25	17	6	2.745	47.165	2.282	36
1 " '25	15	6	2.677	46.354	2.719	23
24 Sept. '25	14	6	2.841	45.557	2.144	33
23 Oct. '24	21	9	2.753	40.460	1.737	19
23 Juli '14	8	—	769	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staats. buitent. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitent. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Oct. 1925	1.204,5	124,4	306,4	1.483,2	28,9
10 " 1925	1.174,7	94,6	321,4	1.636,0	13,7
30 Sept. 1925	1.174,7	98,6	318,9	1.717,3	56,4
23 " 1925	1.174,8	128,6	284,5	1.528,5	8,5
15 " 1925	1.144,5	98,6	332,6	1.601,6	11,3
15 Oct. 1924	613,6	172,1	204,5	2.153,9	15,9
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-tien	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksb. geher-disc.
15 Oct. 1925	207,2	698,6	2.493,9	785,8	438,6	607,5
10 " 1925	207,1	555,4	2.607,8	645,1	435,3	542,0
30 Sept. 1925	202,3	460,0	2.649,1	620,2	429,5	531,5
23 " 1925	202,1	669,3	2.311,7	881,5	473,9	494,5
15 " 1925	202,1	612,9	2.413,3	814,6	466,1	469,4
15 Oct. 1924	77,5	929,9	1.396,7	828,5	938,7	256,2
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 15, 10 Oct., 30, 23, 15, 7 Sept., resp. 319,2; 109,7; 120,2; 342,1; 276,1; 193,9 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal incl. buitent. saldi	Beleening van tegoed in h. buit.	Beleening van prom. d. provincien	Binnen-landsche wissels	Beleeningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg. Crt. Particulieren
15 " '25	390	85	480	1.395	428	5.200	7.749	212
8 " '25	390	85	480	1.387	429	5.200	7.731	250
1 " '25	389	85	480	1.401	474	5.200	7.760	232
24 Sept. '25	389	85	480	1.264	370	5.200	7.582	245
17 " '25	388	85	480	1.243	375	5.200	7.602	196
23 Oct. '24	356	85	480	1.303	390	5.250	7.573	294

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
7 Oct. '25	2.761,4	1.424,2	101,1	644,0	283,9
30 Sept. '25	2.760,0	1.436,1	105,6	633,2	268,3
23 " '25	2.765,5	1.454,4	105,4	640,7	238,5
16 " '25	2.772,7	1.537,6	109,0	487,9	212,0
9 " '25	2.770,7	1.495,5	110,2	639,2	214,1
2 " '25	2.776,7	1.484,8	121,2	576,9	213,2
8 Oct. '24	3.045,9	2.024,5	85,7	266,4	175,4

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
7 Oct. '25	324,1	1.701,1	2.283,1	116,5	69,3	71,8
30 Sept. '25	342,9	1.685,1	2.268,0	116,4	69,8	72,5
23 " '25	323,1	1.670,3	2.267,5	116,4	70,2	72,9
16 " '25	409,2	1.677,3	2.230,2	116,4	70,9	73,7
9 " '25	327,1	1.680,1	2.244,5	116,4	70,5	73,4
2 " '25	326,2	1.637,7	2.235,7	116,4	71,6	74,8
8 Oct. '24	581,2	1.757,5	2.255,6	112,0	75,9	78,0

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeeschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad munt-materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
30 Sept. '25	725	13.832	5.440	1.649	18.423	5.234
23 " '25	725	13.632	5.416	1.648	18.093	5.189
16 " '25	727	13.598	5.464	1.628	18.293	5.185
9 " '25	727	13.442	5.457	1.651	18.050	5.203
2 " '25	727	13.475	5.443	1.635	18.098	5.199
1 Oct. '24	745	12.782	5.411	1.620	17.778	4.675

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 26 October 1925.

Gedurende de achter ons liggende week heeft de beurs te Parijs geheel onder den invloed van de koersdaling van den franc gestaan. Deze achteruitgang is weder in het leven geroepen door de onzekerheid ten aanzien van de eerstvolgende stappen op financieel gebied, zoowel wat betreft de op te leggen nieuwe belastingen, de vernieuwing van de binnenkort vervallende vlottende schulden, de eventuele uitbreiding van den biljettenomloop, als de regeling van de buitenlandsche schulden, enz. Bovendien hebben de geruchten omtrent oneenigheid in den boezem van het ministerie er toe bijgedragen, het wantrouwen in het Fransche betaalmiddel en, dientengevolge, in Fransche fondsen, te doen toenemen.

De oppositie der Duitsch-Nationalen tegen de verdragen van Locarno heeft aan het optimisme, de vorige week ter beurse hierdoor gewekt, den domper opgezet. Bovendien is de onrust in de Deutsche nijverheid nog geenszins tot een einde gekomen. Na moeilijke en langdurige onderhandelingen is men er eindelijk in geslaagd een steunsyndicaat voor het Richard Kahn-concern te vormen, doch terzelfder tijd zijn weder geruchten omtrent verwikkelingen in andere takken van industrie opgedoken. Het slot der week was evenwel in herstel.

Te Londen heeft de beleggingsmarkt een vaste houding te zien gegeven, ondanks de aanvankelijk voortgaande gouduitstrooming, die intusschen in den loop van de week tot staan kwam wegens een daling van den dollar-koers. Wat de aandeleensoorten betreft, hebben rubberaandelen niet meer zoo opvallend in het centrum der belangstelling gestaan; de aandacht werd ook gericht op sommige industriële ondernemingen — zooals Courtaulds en Dunlop — en op petroleum en theesoorten.

Te New York is, na een tijdelijke onderbreking, de opgewekte tendens weder overheerschend geworden. De voorafgegane daling had zich voornamelijk uitgesproken voor automobielwaarden, doch men neemt thans aan, dat dit slechts het gevolg was van markt-technische omstandigheden en niet van moeilijkheden in de desbetreffende nijverheid zelve. Tot de herleving van den omvang der affaires en tot de opwaartsche koersbeveging heeft tevens bijgedragen de opvatting, dat men thans is aangekomen op het hoogtepunt van de geldeischen voor het herfstseizoen, zoodat uit dezen hoofde geen complicaties worden verwacht.

Ten onzent was de stemming over het algemeen niet ongunstig. Op de *beleggingsmarkt* is een lichte reactie ingetreden, wellicht in verband met de iets stroevare geldmarkt. Van de buitenlandsche staatspapieren waren Mexicaansche soorten goed gevraagd tot hoogere prijzen, in verband met de berichten omtrent een regeling van de oude schulden. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106 $\frac{1}{8}$, 105 $\frac{7}{8}$, 105 $\frac{13}{16}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 98 $\frac{1}{2}$, 98 $\frac{5}{16}$, 98 $\frac{1}{4}$; 7 pCt. Ned. Indië: 101 $\frac{1}{4}$, 101 $\frac{11}{16}$, 101 $\frac{1}{8}$; 5 pCt. Mexico £100—1000: 7 $\frac{1}{4}$, 8, 8 $\frac{1}{2}$; 5 pCt. Mexico 1899 £20—100: 41 $\frac{1}{8}$, 41 $\frac{3}{4}$, 43; 8 pCt. Sao Paulo: 104.

Van de aandeelmarkten zijn *suikeraandelen* deze week op den voorgrond getreden, door een onverwachte stijging van aandelen Handelsvereniging „Amsterdam”. De gronden voor deze koersverbetering moeten echter niet in betere berichten van de suikermarkt worden gevonden. Integendeel vertoonde de noteering voor het product, vooral voor Cubasuiker, bij voortdurende neiging tot achteruitgang, zoodat dan ook de overige suikeraandelen lichtelijk afbrokelden. De daling was hier nochtans niet heftig, doordat geen aanbod van betekenis ontstond. De plotselinge en krachtige koersverheffing voor aandelen H.V.A. moet echter worden toegeschreven aan de aankondiging, dat de maatschappij een statutenwijziging zal voorstellen, waardoor tevens de mogelijkheid van effectieve kapitaalsuitbreiding zal ontstaan. Hoewel tegelijkertijd is aangekondigd, dat de directie voorloopig niet tot een emissie denkt over te gaan, verdisconteerde de fondsenmarkt de kans op een nieuwe uitgifte — met de verwachte „claim” — reeds dadelijk door een stijging van ongeveer 20 pCt. Na een lichte inzinking sloot het fonds op nagenoeg het hoogst bereikte peil. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 147, 150, 148; Handels Verg. Amsterdam: 541 $\frac{1}{2}$, 560, 557; Maron Cultuur Mij.: 231, 237 $\frac{1}{2}$, 237; Ned. Ind. Suiker Unie: 201 $\frac{1}{4}$, 204, 199; Poerworedjo: 103 $\frac{1}{2}$, 104 $\frac{1}{8}$, 96 $\frac{1}{8}$; Sindanglaot: 351, 355, 350; Suiker Cultuur Mij.: 215, 212 $\frac{1}{2}$, 207; Watoetoelis Poppoh: 667, 650, 645, 620.

De *rubbermarkt* was kalmer dan in de laatste weken het geval is geweest. De omvang der affaire is veel minder geworden; daartegenover staat, dat het koerspeil zich voor de meeste soorten goed heeft kunnen handhaven en voor enkele zelfs nog een vrij krachtige verbetering kon worden

geconstateerd. De prijs van het product is ongeveer stabiel gebleven; men is ter beurse van meening, dat de desbetreffende maatschappijen op het tegenwoordig niveau een zeer bevredigende winst kunnen maken, zoodat de bereikte koersen nog eenige aantrekkelijkheid uitoefenen. Ook hebben de mededeelingen omtrent de in de jongste maanden plaats gehad hebbende vóórverkoop van diverse maatschappijen de ondernemingslust tegen het einde der berichtswEEK weder eenigszins geprikkeld. Amsterdam Rubber: 357, 371, 368 $\frac{1}{2}$; Deli Batavia Rubber: 229 $\frac{3}{4}$, 239; Hessa Rubber: 421, 435, 438; Java Caoutchouc: 212, 225, 221 $\frac{1}{2}$; Lampong Sumatra: 270, 280, 275 $\frac{1}{2}$; Ned. Ind. Rubber & Koffie: 298 $\frac{1}{2}$, 305, 304; R'dam Tapanoei: 168, 171, 163; Serbadjadi: 349, 369, 378 $\frac{1}{2}$; Sumatra Rubber: 304, 315, 321 $\frac{1}{2}$; Wai Sumatra: 294, 314 $\frac{1}{2}$, 336 $\frac{1}{2}$.

De *tabaksafdeeling* was kalm, doch met een gunstigen ondertoon, voornamelijk voor aandelen Senembah, in verband met gunstige dividendverwachtingen. Arendsburg: 496, 501, 503 $\frac{1}{2}$; Besoeki Tabak: 303, 301 $\frac{1}{4}$; Deli Batavia: 387 $\frac{1}{2}$, 397 $\frac{1}{2}$, 393; Deli Mij.: 422 $\frac{1}{4}$, 417, 424, 421 $\frac{1}{2}$; Senembah Mij.: 487, 495 $\frac{1}{2}$, 491 $\frac{1}{4}$, 494 $\frac{1}{2}$.

Opgewekt is ook de *petroleumafdeeling* geweest. Het bericht, dat de prijzen van geraffineerd in de Vereenigde Staten opnieuw zijn verhoogd, heeft het vertrouwen in de naaste toekomst doen toenemen. Bovendien bleken er eenige kooporders in aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij voor buitenlandsche rekening aanwezig te zijn, waardoor mede de koers werd gesteund. Dordtsche Petroleum Ind. Mij.: 357 $\frac{1}{2}$, 363, 360; Geconsolideerde Holl. Petr.: 168 $\frac{1}{2}$, 163 $\frac{1}{8}$, 165; Kon. Petr. Mij.: 387, 390 $\frac{1}{2}$, 389 $\frac{1}{2}$.

De *scheepvaartmarkt* is weder nagenoeg verlaten gebleven, zooals in de laatste maanden regel is geworden. De opwaartsche beweging van enkele weken geleden behoort volkomen tot het verleden en van het toen behaalde koersherstel is slechts in enkele gevallen, zooals bij de Indische lijnen, iets overgebleven. Holland Amerika Lijn: 65, 62 $\frac{1}{2}$, 65 $\frac{1}{4}$; Java China Japan Lijn: 107, 106, 109 $\frac{1}{2}$; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 79 $\frac{23}{32}$, 77 $\frac{1}{2}$, 77; Ned. Scheepvaart Unie: 161 $\frac{1}{8}$, 157, 155, 156 $\frac{1}{4}$; Stoomvaart Mij. Nederland: 169, 168 $\frac{1}{2}$, 169.

Aandelen in *industriële ondernemingen* hebben een vrij opgewekt verloop gehad. De grootste aandacht is op kunstzijdesoorten gevallen, in verband met de mededeeling, dat de Hollandsche Kunstzijde Industrie te Breda overgaat tot het uitgeven van nieuwe aandelen. Behalve hierin, vonden ook omzetten van betekenis plaats in aandelen Maekubee, door de doorwerking van de geruchten, dat de desbetreffende aandelen aan de beurs te Londen geïntroduceerd zullen worden. De mededeeling, tegen het einde der berichtswEEK, dat van een zoodanige introductie bij de competente lichamen niets bekend was, heeft slechts voorbijgaand eenigen druk op de aandelen uitgeoefend. Aandelen Jurgens bleken eerder iets aangeboden. Daarentegen bestond er goede vraag voor allerlei overige soorten, zooals Hollandsche Draad- en Kabelfabriek, Heemaf, enz. Centrale Suiker Mij.: 120, 123 $\frac{1}{4}$, 121 $\frac{1}{2}$; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 161 $\frac{1}{8}$, 157 $\frac{1}{2}$, 160 $\frac{1}{4}$; Jurgens: 127 $\frac{3}{4}$, 122, 126 $\frac{1}{4}$; Maekubee: 155 $\frac{1}{2}$, 151 $\frac{1}{2}$, 154 $\frac{1}{2}$; Ned. Gist- en Spiritusfabr.: 361 $\frac{1}{4}$, 365, 360 $\frac{3}{4}$, 364; Ned. Kunstzijdefabriek: 365, 361 $\frac{3}{4}$, 360 $\frac{1}{2}$; Philips Gloeilampenfabriek: 410 $\frac{1}{4}$, 409 $\frac{1}{4}$.

In de afdeeling voor *bankaandelen* viel een krachtige stijging voor aandelen Javasche Bank op, als gevolg van de mededeeling, dat deze bank in staat is geweest een onderpand, door haar vroeger verkregen, zoodanig te realiseren dat hieruit geen verlies zal voortvloeien. Voor het overige waren bankaandelen rustig, doch vast. Amsterdamsche Bank: 157 $\frac{1}{2}$, 159, 158 $\frac{3}{4}$; Holl. Bank voor Z.-Amerika: 79 $\frac{1}{2}$, 72 $\frac{1}{2}$ (ex div.), 76 $\frac{1}{4}$; Javasche Bank: 305, 309 $\frac{1}{2}$, 329 $\frac{1}{2}$; Koloniale Bank: 171 $\frac{1}{4}$, 170 $\frac{1}{2}$, 170 $\frac{1}{4}$; Ned. Ind. Handels Bank: 141 $\frac{3}{4}$, 139 $\frac{1}{4}$, 138 $\frac{1}{4}$; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 143 $\frac{1}{8}$, 141 $\frac{1}{8}$, 140; R'damsche Bankvereniging: 70 $\frac{1}{4}$, 70, 69 $\frac{1}{4}$; Twentsche Bank: 133.

De *mijnmarkt* was vrij opgewekt, waarvan aandelen Algemeene Exploratie, Palehle, enz. de vruchten hebben kunnen plukken. Alg. Exploratie Mij.: 123 $\frac{9}{16}$, 131 $\frac{1}{8}$, 129 $\frac{1}{2}$; Billiton Mij. 1e Rubriek: 598, 625, 633 $\frac{1}{2}$; Redjang Lebong: 311, 309, 317; Siloengkang: 363 $\frac{1}{4}$, 33, 38; Singkep Tin: 219 $\frac{1}{4}$, 217, 227 $\frac{1}{2}$, 230; Palehle Mijnbouw Mij.: 16, 18 $\frac{1}{2}$, 20.

Amerikaansche aandelen bleken niet veel aantrekkingskracht uit te oefenen. Na een voorbijgaand, kort herstel voor aandelen Wabash, hetgeen met grootere omzetten gepaard is gegaan, is de rust hier op een lager niveau teruggekeerd. Anaconda Copper: 91 $\frac{9}{16}$, 94 $\frac{1}{8}$, 94; Studebaker: 1505, 1590, 1610; United States Steel Corp.: 125, 127 $\frac{1}{2}$, 129; Atchison Topeca: 123 $\frac{3}{8}$, 124; Baltimore & Ohio: 83 $\frac{1}{2}$, 87, 86 $\frac{1}{2}$; Erie: 34 $\frac{1}{4}$, 33 $\frac{1}{4}$, 34 $\frac{3}{8}$; Wabash R.w.: 40, 42 $\frac{1}{16}$, 40.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 27 October 1925.

De Graanmarkt is deze week sterk onderhevig geweest aan verandering in de stemming. Voor alle graansoorten heeft dit gegolden. Voor tarwe hing de onregelmatigheid der markt vooral samen met weerberichten uit Australië en Britsch-Indië. Uit beide landen komen nog steeds klachten over droogte, die er, naar het schijnt, in Britsch-Indië toe zullen leiden, dat daar dit jaar zeer weinig tarwe voor uitvoer zal overschieten en misschien invoer zal noodig worden. De Australische berichten zijn wat tegenstrijdig, omdat men in sommige gedeelten van het Gemeenebest niet over onvoldoende regenval te klagen heeft gehad, in andere den laatsten tijd nu en dan eenige regen is gevallen en blijkbaar in slechts enkele districten de droogte in vollen omvang voortduurt. De laatste dagen werd er dan ook uit Australië herhaaldelijk op gewezen, dat de berichten, die in Europa de ronde doen over de schade, die de droogte heeft aangericht, overdreven zijn. Dat echter de Australische tarwe-opbrengst veel geringer zal zijn dan in het vorige jaar, blijkt wel uit de ramingen, die van tijd tot tijd worden gepubliceerd en die niet hooger zijn dan 120 miljoen bushels tegen een opbrengst van 164 miljoen in het vorige jaar. De Australische droogte vormde in Europa een steun voor de markt, evenals op enkele dagen koud weder in Argentinië, waar gevreesd werd voor vorstschade. De ongunstige Argentijnsche berichten werden echter dadelijk weder gevolgd door zachter weder en regen, met de mededeeling, dat eigenlijke schade nog niet had plaats gevonden. Later volgde echter weder een herhaling van het koude weder en door al deze uiteenlopende weerberichten had niet slechts in Noord-Amerika, doch vooral in Argentinië de tarwemarkt deze week een onrustig verloop. Sterke prijsfluctuaties kwamen vooral in Argentinië voor, met als eindresultaat een prijsverhoging aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario van 20 à 40 centavos per 100 KG. voor den Novembertermijn en van 5 centavos voor den nieuwen oogst. Sedert het begin der maand is oude tarwe in Argentinië nu 75 à 95 centavos duurder geworden. Te Chicago was de tarweprijs in den loop der week gedaald en te Winnipeg wat gestegen, doch op 26 October waren beide markten zeer vast en het slot was te Chicago $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}$, te Winnipeg voor October $\frac{5}{8}$ en December $\frac{1}{4}$ dollarcent per 60 lbs. hooger dan een week tevoren.

De zeer groote verschepingen der vorige week van Canadeesche tarwe hadden ten gevolge, dat in de meeste invoerlanden de van tijd tot tijd verschijnende minder goede berichten omtrent de te veldte staande oogsten minder indruk maakten dan anders wel het geval zou zijn geweest. Dit neemt echter niet weg, dat speciaal in Engeland zeer goede vraag voor spoedige tarwe bestond, zoodat men daar zelfs in tegenstelling met de vorige week eene premie voor stoomende Canadeesche tarwe betaalde. Dit was het gevolg van den zeer geringen omvang der voorraden van de meeste Engelsche molens. Ook op het vasteland was nu en dan de

vraag voor tarwe hier en daar weder wat beter, doch van werkelijk groote beteekenis waren de zaken ook nu weder niet en het is nog steeds duidelijk te zien, dat de groote oogsten der invoerlanden de vraag voor import beperken. Duitschland en Polen zijn nog steeds dringend met hun tarwe aan de markt en ontmoetten deze week meer belangstelling dan tevoren. De voornaamste koper voor deze tarvesoorten was Engeland, doch ook naar Frankrijk, België en Nederland werden meer zaken gedaan. Een belangrijk verschijnsel vormden deze week de zaken in Zuid-Slavische tarwe naar West-Europa. Speciaal in Frankrijk werden daarin zaken gedaan en de tarweprijs in Zuid-Slavië is dus eindelijk op de pariteit der wereldmarkt aangeland, nadat de houders zich daar langen tijd tegen de prijsdaling hadden verzet. Roemenië heeft met den uitvoer van tarwe nog geen begin gemaakt, en men wacht daar blijkbaar nog op verlaging der uitvoerrechten. Rusland heeft deze week aanzienlijk minder tarwe afgeladen dan de vorige en is niet dringend aan de markt, doch het is nog steeds niet duidelijk of dit het gevolg is van beperkte voorraden, of dat men daarin een poging moet zien om de prijzen op peil te houden. In Canada waren de aanvoeren wat kleiner wegens slecht weder en ook de verschepingen van Canadeesche tarwe zijn deze week lang niet zoo groot geweest als in de vorige. Ook zijn de aanvoeren aan de Canadeesche markten en die der Vereenigde Staten den laatsten tijd kleiner geworden, doch alle verschijnselen wijzen erop, dat Canada zijn best zal doen, voor het einde van zijn verschepingsseizoen nog zooveel mogelijk tarwe uit te voeren. In de Vereenigde Staten blijft de markt bij voortdurend onder den invloed van de omstandigheid, dat daar slechts zeer weinig tarwe voor uitvoer zal overblijven, en als gevolg daarvan blijft de tarweprijs te Chicago zich ongeveer 20 cents per 60 lbs. boven die te Winnipeg bewegen.

Voor rogge bestond deze week meer belangstelling. In Rusland schijnt rogge, in verband met den lagen prijs, meer als voedergraan te worden gebruikt, doch zeker zal nog veel Russische rogge in dit seizoen ter verscheping moeten komen. Men haast zich echter niet met den uitvoer en ook deze week werd weder weinig Russische rogge afgeladen. Dringend blijft het aanbod van rogge uit Duitschland en daar dit uit Noord-Amerika en Rusland in mindere mate het geval was, werd naar de invoerlanden een vrij goede omzet in Duitse rogge bereikt. Ook daar heeft nu de lage roggeprijs er eindelijk toe geleid, dat rogge meer als voedergraan wordt gebruikt, waardoor het verbruik zich uitbreidt. Naast Duitse rogge kocht men in Nederland en Scandinavië van tijd tot tijd Noord-Amerikaansche rogge, waarvan de prijzen te Chicago weinig verandering ondergingen. Na geleidelijk wat lagere prijzen in den loop der week sloot de markt na de ook voor rogge vaste stemming van 26 October 1 à $\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs. hooger dan op den 19den.

Maïs is ook deze week weder in ruime mate van Zuid-Afrika verscheept, doch de zeer lage prijzen, waartoe in de voorafgaande week Zuid-Afrikaansche en Donaumaïs op

Nooteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Maïs Nov.	Lijnzaad Nov.
24 Oct. '25	142 $\frac{1}{8}$	73 $\frac{1}{4}$	38 $\frac{1}{4}$	12,25	8,—	18,50
17 „ '25	147 $\frac{1}{2}$	76 $\frac{1}{4}$	39 $\frac{3}{8}$	12,—	7,90	18,75
24 Oct. '24	141 $\frac{1}{2}$	101 $\frac{1}{2}$	48 $\frac{3}{8}$	15,60	11,35	22,85
24 Oct. '23	106 $\frac{1}{2}$	72 $\frac{3}{8}$	41 $\frac{3}{8}$	12,45	9,65	23,25
24 Oct. '22	109 $\frac{1}{2}$	65 $\frac{3}{8}$	40 $\frac{1}{2}$	11,85 ¹⁾	7,80 ¹⁾	18,75
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

1) Per December.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	26 Oct. 1925	19 Oct. 1925	27 Oct. 1924
Tarwe*	15,75	15,50	15,50
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	9,75	9,75	14,—
Maïs (La Plata)	200,—	193,—	231,—
Gerst (48 lb. malting) ... ²	196,—	196,—	250,—
Haver	10,90 ⁴⁾	10,75 ⁴⁾	12,70 ⁴⁾
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) .. ¹	13,90	13,70	15,—
Lijnzaad (La Plata)	418,—	422,—	487,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG. *No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	18/24 October 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	18/24 October 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	1925	1924
Tarwe	18.915	996.674	1.017.410	—	20.866	26.285	1.017.540	1.043.695
Rogge	9.234	233.847	453.661	100	450	3.775	234.297	457.436
Boekweit	225	17.981	17.748	—	—	528	17.981	18.276
Maïs	22.082	637.501	614.963	4607	63.540	93.727	701.041	708.690
Gerst	16.904	215.191	260.189	—	9.466	31.630	224.657	291.819
Haver	1.532	179.471	184.981	—	252	1.196	179.723	186.177
Lijnzaad	5.119	193.931	195.823	3529	50.423	56.269	244.354	252.092
Lijnkoek	2.480	158.435	166.284	—	—	700	158.435	166.984
Tarwemeel	1.204	100.490	201.289	—	16.074	22.517	116.564	223.806
Andere meelsoorten	195	7.523	6.287	—	—	—	7.523	6.287

spoedige posities werd verkocht, behooren voorloopig weder tot de geschiedenis. Toen het sterke aanbod van Afrika en den Donau voorbij was, werd dadelijk, zoowel in Engeland als op het vasteland, hogere prijzen betaald, vooral toen ook in Argentinië de maïsmarkt een veel vastere houding aannam. Later is in de Argentijnsche termijnmarkt de maïsprijs weder wat afgebrokkeld en toen de Argentijnsche maïverscheppingen deze week grooter bleken dan men had verwacht, liet zich deze minder vaste stemming ook in Europa gelden. Voor stoomende maïs van alle soorten blijft echter wegens het niet dringende aanbod goede vraag bestaan, doch Oost-Europeesche soorten op aflading waren dagelijks nog goedkooper te koop. Uit Rusland namelijk is eindelijk het aanbod van maïs uit den nieuwen oogst begonnen, terwijl ook uit de Balkanlanden het aanbod sterk toenam en ten gevolge van de zeer goede oogstresultaten in Roemenië, Zuid-Slavië en Bulgarije was op het einde der week maïs uit die landen ter verladung in den winter en het voorjaar vrij wat goedkooper te koop. Zoowel naar Engeland als naar Nederland had dit een sterke vermeerdering van den omzet op die posities ten gevolge. Tot de flauwere stemming van maïs op verwijderde posities werkte ook de flauwe markt te Chicago mede, waar zelfs op 26 October, toen tarwe zoo vast was, de maïsprijs verder daalde. Het slot was ongeveer 2½ dollarcent per 56 lbs. lager dan op den 19den en voor Noord-Amerikaansche bevindt de prijs op aflading in de wintermaanden zich nu op ongeveer hetzelfde peil als voor Oost-Europeesche soorten.

Zoowel naar Engeland als naar Nederland werden op aflading December/Januari deze week tot de lagere prijzen meer zaken in Noord-Amerikaansche maïs gedaan.

Gerst blijft vast, daar op de vaste markten te Winnipeg in het einde der vorige week geen reactie is gevolgd. De prijzen, waartoe gerst uit Noord-Amerika wordt aangeboden, worden echter op het oogenblik in Europa als te hoog beschouwd en het beperkte aantal zaken, dat tot stand komt, wordt grotendeels gedaan door wederverkoopers uit de tweede hand beneden Amerikaansche pariteit. De zeer groote verscheppingen dezer week van Rusland zoowel als van Noord-Amerika werkten deze houding der Europeesche markt in de hand.

In haver zijn de zaken nog steeds niet groot. Uit de Vereenigde Staten werd haver geleidelijk wat goedkooper aangeboden, wat tot iets meer zaken leidde, doch blijkbaar wordt nog steeds in West-Europa de behoefte aan haver goeddeels uit de eigen oogsten gedekt.

SUIKER.
NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 960 Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Oct./Nov.	Cuba's 96° c.i.f. Nov./Dec.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
26 Oct. '25	f 14 ⁵ / ₈	30/9	11/6	9/7 ¹ / ₂	3,74
19 " '25	" 15 ⁵ / ₃₂	31/9	12/1 ¹ / ₂	19/-	3,80
26 Oct. '24	" 23 ¹ / ₁₆	41/6	20/7 ¹ / ₂	22/-	6,03
26 Oct. '23	" 27 ⁷ / ₈	59/9	24/6	32/-	7,00
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88°	18/-	—	—	3,26
	f 11 ¹⁸ / ₃₂				
	basis 99°				
	f 14 ¹³ / ₃₂				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

Ook de afgelopen week was de stemming op de verschillende suikermarkten ongeanimeerd, terwijl prijzen langzaam terugliepen.

Hoewel er van de zijde van Europeesche Raffinadeurs eenige belangstelling bestond voor Cuba en andere koloniale suiker, maakte dit weinig indruk in Amerika, aangezien Amerikaansche raffinadeurs, hoewel zij slechts kleine voorraden bezitten, zich op het oogenblik vrijwel geheel van de markt hebben teruggetrokken wegens het geringe interesse, dat de consumptie voor geraffineerde suiker aan den dag legt.

De noteeringen te New York waren als volgt:

	Sp. C. Dec.	Jan.	Mrt.	Mei
Slot voorafgaande week	3.83	2.07	2.13	2.21
Opening verslagweek	3.80	2.03	2.11	2.18
Slot verslagweek	3.74	1.95	2.02	2.13

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 27.000 tons, de versmeltingen 55.000 tons (tegen 44.000 verleden jaar) en de voorraden 96.000 tons.

Prompte Cuba-suiker werd afgedaan tot prijzen dalende

tot 2 d.c. c. & fr. New York, terwijl naar Europa voor deze positie sh. 9/10½ werd betaald.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 17 Oct.	34.041	11.959	9.697
Tot. 1 Dec. '24-17 Oct.	4.806.454	3.853.729	3.453.402
Weekexport 17 Oct.	60.042	46.954	51.828
Totale export 1 Jan.-17 Oct. ...	4.276.252	3.686.432	3.287.621
Totale voorraad op 17 Oct.	536.507	167.297	165.787

In Engeland verlaagden Raffinadeurs deze week hunne prijzen twee keer met 6 d.

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Sept.	82.000	70.000	264.000
Tjechoslowakije 1 Oct.	35.000	7.000	9.000
Frankrijk 1 Oct.	47.000	47.000	42.000
Nederland 1 Sept.	83.000	36.000	27.000
België 1 Sept.	35.000	14.000	26.000
Engeland 1 Oct.	294.000	148.000	257.000
Europa..	576.000	322.000	625.000
V.S. Atlant. havens 21 Oct. ...	96.000	55.000	82.000
Cuba alle havens 17 Oct.	536.000	167.000	166.000
Totaal ...	1.208.000	544.000	873.000

Op Java was de markt flauw gestemd en hielden koopers zich gereserveerd. Enkele partijen disponibile witte suiker werden tot f 8¼, f 8½ en f 8½ afgedaan, terwijl de V.I.S.P. restanten No. 16 en h. tot f 7½ verkocht.

Hier te lande brokkelden de prijzen in sympathie met Amerika langzaam af en sloot de markt in lustelooze stemming.

Opening- en slotnoteeringen waren als volgt:

	Oct.	Mei	Aug.
Opening.....	f 15¼	f 16—	f 16.½
Slot.....	" 14½	" 15¼	" 16.—

De omzet bedroeg deze week ongeveer 5000 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 21 October 1925.

Sinds de publicatie van ons laatste bericht is Amerikaansche katoen zeer vast geweest en hebben fluctuaties niet meer dan 20 punten bedragen. De vraag van den handel is goed geweest, doch op den 26sten wordt er weer een nieuw Bureau Rapport gepubliceerd, hetgeen de markt natuurlijk weer in de war stuurt. In enkele gevallen verwachten koopers zelfs nog een toename van de laatst gepubliceerde 14.750.000 balen, doch de weerberichten geven aan, dat de vorst en de regens de katoen geen goed gedaan hebben. In Egyptische katoen is de prijs van verleden Woensdag tot gisteren van F.G.F. Sakel 125 punten gedaald, doch in futures was de daling geringer.

In Amerikaansche garens is gedurende de afgelopen week slechts weinig gekocht en prijzen zijn ten gunste van koopers. Spinners van grove Amerikaansche garens rapporteeren een iets betere vraag. Naar de medio nummers bestaat minder belangstelling, hoewel er in Dhootie garens flinke zaken gedaan zijn. In Egyptische garens rapporteeren spinners een goede vraag van het Continent voor de fijnere nummers van nieuwe Sakelkatoen en er zijn flinke zaken geboekt. Ook naar poplingarens schijnt een goede vraag te bestaan.

De toon van de doekmarkt is deze week meer optimistisch. De vraag van India heeft zich niet zoo zeer ontwikkeld als men wel had mogen verwachten, daar koopers nog aarzelen en alleen tegen zeer lage prijzen accepteeren; het nieuws van China is verontrustend. Het blijkt wel, dat verschillende fabrikanten hun positie verbeterd hebben, hetgeen in den toon der markt tot uiting komt en waardoor doekprijzen ook vaster zijn. Er zijn geen zaken van belang in één bepaald artikel te vermelden, hoewel er van verschillende markten kleine orders binnenkomen, waarvan ook het Continent zijn aandeel levert. De vooruitzichten in de nabije toekomst hangen natuurlijk geheel af van het volgend Bureau Rapport, dat min of meer juist de grootte van den Amerikaanschen oogst zal aangeven.

	14 Oct. 21 Oct.	Oost. koersen.	13 Oct. 20 Oct.
Liverpoolnoteeringen.		T.T. op Br. Indië	1/6 ³ / ₈ 1/6 ³ / ₈
F.G.F. Sakellaridis	25,35 23,60	T.T. op Hongkong	2/5¼ 2/5¼
G.F. No. 1 Oomra	8,70 8,65	T.T. op Shanghai	3/2¼ 3/2¼

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	23 Oct. 1925	16 Oct. 1925	9 Oct. 1925	22 Oct. 1924	23 Oct. 1923
New York voor Middling ...	21,80 c	21,65 c	22,10 c	24,20 c	30,85 c
New Orleans voor Middling ...	20,80 c	21,03 c	21,20 c	22,90 c	30,25 c
Liverpool voor Middling ...	11,27 d	11,54 d	11,53 d	13,65 d	17,63d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en mitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizenttallen balen).

	1 Aug. '25 tot 16 Oct. '25	Overeenkomstige periode	
		1924	1923
Ontvangsten Gulf-Havens. Atlant.Havens	2862	2363	2104
Uitvoer naar Gr. Brittannië	438	502	449
" " 't Vasteland etc.	1108	869	811
" " Japan	122	122	116

Voorraden.
(In duizenttallen balen).

	16 Oct. '25	Overeenkomstig tijdstip	
		1924	1923
Amerik. havens	1116	852	622
Binnenland	1264	891	931
New York	32	144	19
New Orleans	368	209	111
Liverpool	119	149	125

KOFFIE.

De stemming is ook de laatste week onveranderd vast gebleven. Voor loco was van enkele zijden iets meer vraag te bespeuren op de in den laatsten tijd nog eenigszins verlaagde prijzen en voor termijnen liepen de noteeringen nog verder op en bereikten tenslotte een stand van circa 1 à 2½ ct. boven de prijzen, waarop het overzicht van de vorige week was gesloten. Ook ditmaal trokken de prijzen van de verst verwijderde maanden het meest aan en hierdoor slonk het déport van December 1925 op September 1926, dat twee maanden geleden nog 8½ ct. was, op 6¼ ct. De vaste stemming op onze termijnmarkt en op de buitenlandsche markten was hoofdzakelijk het gevolg van de houding van Brazilië, alwaar de wisselkoers op Londen nog iets opliep, (n.l. van 7¹⁰/₃₂ op 7½ d.) en de binnenlandsche Reis-prijzen voor Santos Koffie met ongeveer 6 pCt. stegen.

Over den bloei van den 1926/27er Braziel-oogst werden nog geen officieele berichten ontvangen. Wel werd via New-York uit particuliere bron gemeld, dat na den September-bloei, die vertraagd en zeer onregelmatig is geweest, thans ook de October-bloei heeft plaats gehad en dat de beoordeeling daarvan in Brazilië uiteen loopt. Volgens sommigen zou deze bloei in eenige districten zeer goed zijn geweest en in de overige onregelmatig, doch volgens anderen was hij over het algemeen niet veelbelovend. In elk geval moet nog de November-bloei worden afgewacht, alvorens met eenige zekerheid kan worden geoordeeld.

Berichten uit Ned.-Indië vermelden, dat de kwaliteit van den loopenden oogst goed is en betreffende de aanstaande Centraal-Amerikaansche oogsten wordt uit Noord-Amerika gemeld, dat de opbrengst ongeveer gelijk zal zijn aan die van den vorigen oogst, hoewel Guatemala iets minder doch daartegenover San Salvador iets meer belooft. Over het algemeen zullen deze oogsten hoogstwaarschijnlijk iets vroeger zijn dan gewoonlijk en, behoudens onvoorziene omstandigheden, wordt verwacht dat de eerste verschepingen zullen plaats hebben ongeveer in het midden van November of in het begin van December. Omtrent de kwaliteit wordt bericht, dat in het bijzonder de Guatemala-oogst naar allen schijn belangrijk beter zal zijn dan de vorige.

De prijzen, waartoe Brazilië offreert, zijn voornamelijk van Santos koffie weder belangrijk hooger, n.l. van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping ongeveer 107/- à 108/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 109/- à 112/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 84/6 à 85/6.

In Robusta op aflading ging niet veel om. Op het oogblik zijn de aanbiedingen:

Palembang Robusta, Oct./Nov. verscheping, 48¼ ct.
W.I.B. f.a.q. " Oct./Nov. " 54¼ "

alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco noteeringen bleven onveranderd 70 ct. per ½ K.G. voor Superior Santos en 61 ct. voor Robusta. De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good				
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
27 Oct.	56¼	53½	51½	50	53½	50¼	48½	47¼
20 "	55¼	51½	49½	47½	52¼	48¾	46¾	45½
13 "	54½	50½	47½	46¼	52½	47½	46	44
6 "	55	49¼	47½	45½	52¼	47½	45¼	43½

De slotnoteeringen te New York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
26 Oct.	\$ 18,45	\$ 17,45	\$ 16,88	\$ 15,90
19 "	" 17,93	" 16,52	" 15,75	" 14,70
9 "	" 17,80	" 16,30	" 15,45	" 14,20
5 "	" 17,80	" 16,17	" 15,30	" 14,02

Rotterdam, 27 October 1925.

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 1)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 1)	
26 Oct. 1925	207.000	23.550	1.290.000	27.500	7½
19 " 1925	153.000	24.175	1.218.000	26.000	7 ¹⁰ / ₃₂
10 " 1925	215.000	24.850	1.434.000	26.500	7 ¹⁷ / ₃₂
27 Oct. 1924	332.000	37.450	1.699.000	40.000	6 ³ / ₁₆

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
24 Oct. 1925....	94.000	1.732.000	184.000	3.002.000
25 " 1924....	105.000	1.699.000	151.000	3.334.000

1) In Reis.

THEE.

In de afgelopen week bleef de theemarkt haar vaste stemming handhaven met prijsverhogingen van ¼ tot 1 d. per lb. Vooral was de stemming op de veiling voor Ned.-Indische thee in Londen zeer vast en was er goede belangstelling voor alle soorten.

De verschepingen van de Noordelijke Britsch-Indische havens naar het Vereenigd Koninkrijk toonen voor de eerste helft van October een teruggang aan van 400.000 lbs. ten opzichte van verleden jaar, terwijl de verschepingen van Ceylon over hetzelfde tijdvak een teruggang aantoonen van 700.000 lbs.

Het laat zich aanzien, dat voor de Amsterdamsche veiling van 29 dezer tegenover het kleine aanbod een flinke belangstelling zal bestaan en mag een prijsvermeerdering tegenover de vorige veiling verwacht worden.

Amsterdam, 26 October.

RUBBER.

De stemming op de rubbermarkt was vast gedurende de afgelopen week, met stijgende prijzen. De meeste belangstelling is van de Vereenigde Staten, waar koopers hoofdzakelijk voor loco rubber geïnteresseerd zijn.

De slotnoteeringen luiden:

Ia Crêpe:	einde voorafgaande week:
October 266½ ct.	250½ ct.
October/Dec. 261 "	235¼ "
Januari/Maart 240 "	223 "

19 October 1925.

COPRA.

De markt was de afgelopen week vast gestemd. De prijzen liepen langzaam iets terug. Terwijl importeurs weinig verkochten, toonden consumenten weinig of geen belangstelling.

De markt sluit met de volgende noteeringen:

Nederl.-Ind. f.m.s. stoomend	f. 35¾
" " " October afl.	" 35¼
" " " November "	" 35½
" " " December "	" 35.

26 October 1925.

STEENKOLEN.

Over het algemeen is bij de Engelsche prijzen een kleine verstijving ingetreden, met uitzondering van de Welsh en Schotsche districten, hetgeen voor een gedeelte toe te schrijven is aan ietwat grootere vraag. De neiging om mijnen te sluiten is bij de Engelsche mijneigenaars altijd nog zeer groot zoodra zij vinden, dat de opbrengst der kolen de kostprijzen niet dekt. In Westfalen heeft sinds eenigen tijd een verlagening van de prijzen plaats gevonden, waarvan ook onderstaande prijzen getuigenis afleggen. Deze zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 10,60
Durham Ongezeefde	„ 11,—
Cardiff Ongezeefde	„ 13,75
Schotsche Gezeefde	„ 9,85
Yorkshire Gewasschen Doubles	„ 12,75
Westfaalsche Vetsfönder	„ 11,75
„ Vetsstukken	„ 14,—
„ Smeenootjes	„ 13,50
„ Gasvlamfönder	„ 11,75
„ Gietcokes	„ 16,75

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,15. Markt prijs houdend.

27 October 1925.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
26 Oct. 1925..	62.7/6	68.5/-	281.6/-	39.10/-	40.6/-
19 „ 1925..	62.2/6	67.15/-	279.17/6	38.7/6	39.10/-
12 „ 1925..	62.7/6	68.2/6	274.17/6	39.17/6	39.5/-
5 „ 1925..	61.15/-	67.2/6	268.17/6	39.10/-	40.6/-
27 Oct. 1924..	63.17/6	67.17/6	256.7/6	38.5/-	34.7/6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

De Amerikaansche graanvrachtenmarkt was de geheele week flauw gestemd; definitieve orders zijn er slechts weinig geweest en de vrachten vertoonen een neiging tot dalen. Van Montreal werd bevracht naar Antwerpen/Rotterdam per Oct./Nov. tegen vrachten tot 14½ cents per 100 lbs; zwaar graan, doch tegen het einde der week was deze vracht niet meer te bedingen. Grote booten accepteerden 14 cents naar de Antwerpen/Hamburg range voor belading begin November. Naar de Middellandsche Zee is de vracht min of meer nominaal gebleven, 3/9 d. per qtr. Ook de Northern Range bevrachte naar Antwerpen/Rotterdam tegen 13 cents per November, terwijl naar Antwerpen/Rotterdam/Bremen/Hamburg voor een volle lading haver 14½ cents per October werd betaald. Naar Griekenland werd 19 cents betaald voor een kleine December boot en een handige lading werd naar Rio bevracht tegen 21/- per ton zwaar graan, Oct./Nov. De Golf is als voorheen, zonder zaken.

Van West-Indië bleef voor suiker een betrekkelijk goede vraag bestaan en een November boot van 6000 tons bedong 18/- naar Liverpool/Greenock/Amsterdam/Rotterdam, 18/6 Londen. Een handige lading werd bevracht naar Shanghai tegen \$ 6.30 per Dec./Jan.

De North Pacific is zonder definitieve zaken. Van reederszijde werden eenige vaste offertes afgegeven, doch de bevrachters hebben hierop geen tegenvoorstellen gemaakt. Alleen voor lumber kunnen booten bevracht worden naar Australië.

De markt van de River Plate is sinds het vorige verslag verbeterd. De vraag nam toe en de vrachten voor prompte en Novemberbelading werden beter. Een flink aantal bevrachtingen vond op basis der hoogere vrachten plaats. Van Upriver werd 17/- betaald naar Gibraltar/Hamburg range. Voor belading te Buenos Aires werd 15/6 bedongen voor een handige prompte boot naar U.K./Bordeaux/Hamburg range, terwijl een groote boot 16/6 heeft gekregen van Bahia Banca naar de genoemde havens U.K./Continent. Voor nieuwe oogst belading is iets meer belangstelling tegen de verlaagde vracht van 20/6, welke vracht door verscheidene booten werd geaccepteerd voor belading 10 Jan./10 Februari.

De salpetervrachtenmarkt was even flauw gestemd als de voorafgaande week. Naar Europa bestaat nog een weinig vraag per Dec./Jan. voor handige booten tegen 24/- naar de Bordeaux/Hamburg range. 3000 tons ruimte werd geboekt met een Engelsche lijnboot per begin Januari naar Ardrossan tegen 25/3, terwijl ook met een Hollandsche lijn-

boot een afsluiting wordt gerapporteerd tegen dezelfde vracht naar de Duinkerken/Hamburg range per 15 Dec./15 Jan. Naar het Oosten vonden bevrachtingen plaats; een boot bedong 26/3 per Nov./Dec. naar 2 havens Japan en Shanghai.

Wat de markten van het Oosten betreft zijn de meeste bijzonder flauw. Van Wladiwostock echter bestond meer animo en zoowel volle als gedeeltelijke ladingen zijn definitief in de markt. Per 20 Febr./15 Maart werd 3000 tons geboekt met een Hollandsche lijnboot tegen 32/6 naar Rotterdam en Hamburg (2 havens). Voor November werd 32/6 geaccepteerd voor een volle lading naar dezelfde havens. Van Saigon is slechts weinig vraag naar ruimte. Er werd afgesloten tegen 27/6 basis één haven in Frankrijk, terwijl van Saigon en Kohsichang voor een lading naar Cuba (5/6 loshavens) 37/6 werd betaald.

Van Burmah werd een partij geboekt naar Rangoon/Alexandrië per Oct./Nov. tegen 22/6. Britsch-Indië is zeer kalm en er vonden geen afsluitingen plaats. Voor kernels was echter iets meer vraag en men betaalde naar Marseilles/U.K./Continent, 30/- per December en 31/3 per Januari. Van Zuid-Afrika werd een 6900 tonner bevracht, Cape Town/Durban Range naar U.K./Continent per 10/30 November tegen 21/6 en een 5500 tonner Nov./Dec. tegen 22/6.

Van den Donau vond slechts één graanafsluiting plaats tegen 15/3 voor een 4200 tonner per 1/15 November. De Zwarte Zee is kalm.

Het aantal afsluitingen van de Middellandsche Zee is zeer gering en de vrachten blijven op een laag peil. Erts werd o.a. als volgt bevracht: Port Breira/Middlesboro 6/3, Melilla/Rotterdam 5/6, Carthage/Antwerpen 7/-. Fosfaat werd niet bevracht.

Van de Golf van Biscaye bestaat een tekort aan prompte booten, doch zijn aan den anderen kant de orders ook niet overvloedig. Afsluitingen zijn: Santander/Cardiff 6/-, Popena/Glasgow 6/9.

De leiding van de time-charter vrachtenmarkt is in handen van de Amerikaansche bevrachters. Grote booten kunnen geplaatst worden voor 5/9 maanden tegen probeer 3/6, op- en teruglevering U.K./Continent en dezelfde vracht geldt voor 12/15 maanden met oplevering U.K. of Vereenigde Staten.

De kolenaafsluitingen van Amerika bleven beperkt. De beste vraag is naar Rio, waarheen \$ 4 werd betaald per November. Naar Paranagua werd \$ 5.50 betaald per November. Van Sydney werd bevracht naar Montreal tegen 85 cents.

De vrachten voor kolen van Engeland liepen terug; tonnage wordt ruimschoots aangeboden. Van Zuid-Wales werd bevracht: Rouaan 4/-, Lissabon 8/6, Genua 9/-, Buenos Aires 17/-, New York 7/8, en van de Oostkust: Helsingfors 6/9, Aarhus 6/-, Genua 9/3, Las Palmas 9/6, Newfoundland 7/-.

RIJNVAART.

Week van 19 t/m. 24 October 1925.

De algemeene toestand in de afgelopen week bleef onveranderd.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.**Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland**

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,— Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hooghweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque en girorekening No. 8408, Rotterdam.